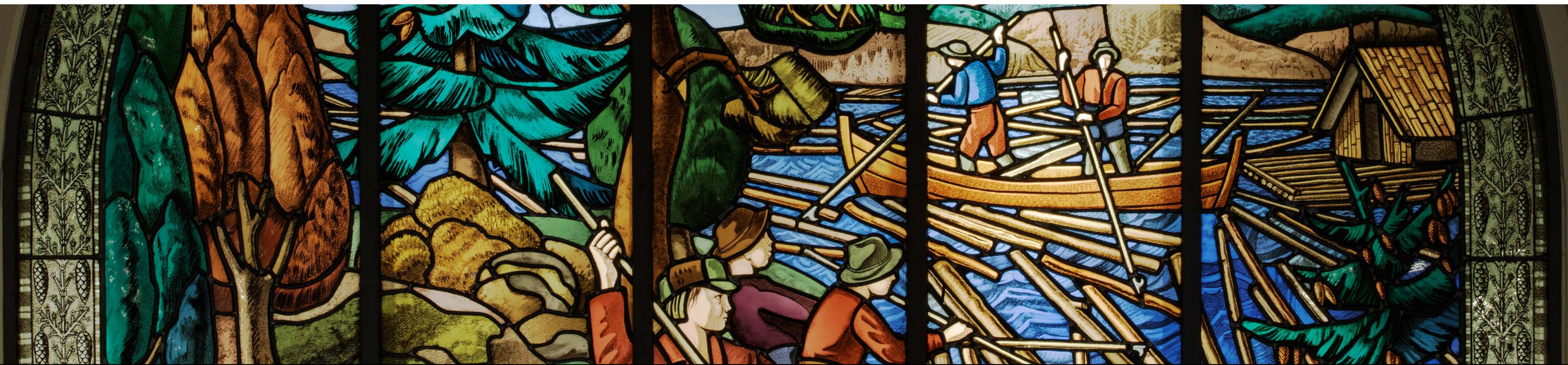

Finlands Banks informationsredovisning 2022

Innehåll

Inledning

Under 2022 låg fokus på att säkerställa kritiska funktioner.....	3
Dataförvaltningens år 2022	4

Produktion och utnyttjande av information

Utnyttjande av statistik som underlag för penningpolitiska beslut	6
Finlands Bank tillhandahåller information om olika räntor för allmänheten.....	8
Uppföljningen av ekonomisk statistik från Ryssland har försvårats efter krigsutbrottet	9
Automatisering underlättar kvalitetskontroll av betalningsstatistik.....	11
Byggnadernas energiprestanda mot bakgrund av renoveringsskyldigheten.....	12
Effektivare kontantförsörjning genom data	14
Ett nytt personalhanteringssystem infördes vid början av 2023	16
Nöjdhetsundersökningar som en del av it-kundserviceprocessen	17

Informationshantering, informationslager och informationsflöden

Datakatalog ger dataanvändarna åtkomst till datakällan	20
Helhetsarkitekturen stöder informationshantering.....	21
Ärendehanteringssystemet och informationshanteringslagen	22
Det nya digitala arkivet Kaisu togs i bruk.....	23
Bästa sättet att utveckla en plan för informationsstyrning är stegvis.....	24
Information bildar kärnan i informationsledning	26
Finlands ständers bankfullmäktiges berättelser är en förtjusande historisk källa	27
Finlands Banks arkivsamling från inbördeskriget	29
Finlands Banks historiska arkiv bevaras också genom digitalisering av handlingarna	30

Dataskydd och informationssäkerhet

Trygghet i vardagen skapas av kunskap och handlingar – varenda dag	32
Utveckling av dataskyddet.....	34

Uppföljning och nyckeltal

Nyckeltal för informationsredovisningen 2022.....	36
---	----

Under 2022 låg fokus på att säkerställa kritiska funktioner

Tuomas Välimäki

Direktionsmedlem

I början av 2022 tänkte jag att vi under årets lopp skulle ta viktiga steg med tanke på informationshanteringens framtid och utarbeta beskrivningar av vår informationsstrategi och informationsarkitektur, göra våra datalager mer tillgängliga och användbara och satsa mer på förvärv av organisationsövergripande data- och analysverktyg och system. Så lite jag då visste.

Vårt arbetschema måste i många avseenden läggas om i februari 2022. I och med Rysslands anfall mot Ukraina lyftes informationssäkerheten och kontinuiteten i verksamheten fram som högsta prioritet också i frågor som gäller information och hantering av information. I ett läge där vårt grannland för ett anfallskrig mot kritisk civil infrastruktur måste vi säkerställa kontinuiteten i de viktiga samhällsfunktionerna under alla förhållanden.

En effektiv finansförmedling är en förutsättning för en gynnsam ekonomisk utveckling framför allt på längre sikt, men om systemen för massbetalningar inte fungerar, urholkas grunden för flera av medborgarnas basfunktioner snabbt. Här i Finland har digitaliseringen och den tekniska utvecklingen lett till väsentliga förändringar i våra betalningssätt. Vi betalar med kort eller mobiltelefonen i stället för med kontanter. Under de senaste åren har coronapandemin drivit på förändringarna, butikerna har föredragit elektroniska betalningar framför kontanter och elektroniska betalningar har fått stor synlighet i media. Elektroniska betalningar är visserligen i regel smidiga och säkra, men i takt med att betalningssätten blir allt ensidigare ökar vårt beroende av välfungerande telekommunikationer. Dessutom är många av våra betalningssystem och bankernas datalager delvis belägna utomlands.

Förra våren fattade de myndigheter som svarar för finansmarknadens funktion, dvs. finansministeriet, Finlands Bank, Finansinspektionen och Verket för finansiell stabilitet, beslut om att skapa reservsystem för att säkerställa dagliga betalningar i undantagssituationer då de normala betalningssystemen inte är tillgängliga för hushållen. Om Finlands utländska telekommunikationer ligger nere eller om någon bank i Finland drabbas av en långvarig allvarlig funktionsstörning, kan myndigheterna ta i bruk ett kontosystem inom försörjningsberedskapen. Detta system möjliggör för sin del kontoöverföringar, betalningar med debetkort, kontantuttag och åtminstone i begränsad utsträckning mobila betalningar i inhemska applikationer. Genom att säkerställa dagliga betalningar vill vi för vår del stärka Finlands kristållighet under kärva förhållanden.

Förändringarna inom betalningsområdet och inte minst den minskade användningen av kontanter har väckt frågan om behovet att framöver erbjuda allmänheten centralbankspengar också i elektronisk form. Bör centralbankerna säkerställa att det också i framtiden finns ett betalningsmedel som har ett mycket starkt individuellt skydd? Bör medborgarna få tillgång till ett lagligt betalningsmedel också i en situation där det inte längre finns en tillräcklig efterfrågan på fysiska kontanter? Bör Eurosystemet säkerställa tillgången till mångsidiga betalningssätt genom att erbjuda ett gängse betalningsmedel för hela euroområdet som administreras i Europa?

Under 2022 gjorde vi en grundlig undersökning inom Eurosystemet av ovan nämnda frågor kring utgivningen av en digital centralbanksvaluta.

Målet för det tvååriga forskningsprojekt som lanserades i oktober 2021 är att lägga en grund för en eventuell framtida utgivning av en digital euro. En digital euro skulle stödja centralbanksvalutans ställning som ankare för det monetära systemet, stärka Europas strategiska autonomi och främja konkurrens och effektiva betalningar i euroområdet. ECB-rådet kommer hösten 2023 att besluta om en eventuell övergång från planeringsskedet till genomförandeskedet i projektet.

Fastän dataavdelningens prioriteringar för 2022 inte motsvarade mina förväntningar, är jag övertygad om att vår funktionssäkerhet har ökat betydligt efter de senaste årens chocker. Nu vet vi hur verksamheten och arbetet löper, fastän vi inte kan komma till kontoret. Våra telekommunikationer och datalager vilar också nu på en stadigare grund än tidigare. Vi måste visserligen även framöver göra kraftiga satsningar på informationssäkerhet och informationsskydd, men jag är optimistisk och tror igen att vi under 2023 kommer att ta de viktiga steg med tanke på informationshanteringens framtid som 2022 åsidosattes av behovet att säkerställa de kritiska funktionerna.

Dataförvaltningens år 2022

Intervju med chefen för dataavdelningen Petteri Vuolasto

Pandemin och kriget i Ukraina har varit kraftigt närvarande under 2022. Hur var året för dataförvaltningen vid Finlands Bank 2022?

I jämförelse med året förut flöt arbetet på väldigt bra såväl på distans som på kontoret trots pandemin. Återgången till kontoret, som inleddes i augusti 2022, har också löpt smidigt enligt regeln högst 60 % distansarbete. Det finns självklart mycket att tänka på vid omställningen till hybridarbete och till exempel möteslokalerna har utrustats med modern teknik för att underlätta hybridmöten.

Kriget i Ukraina har inte haft några direkta återverkningar på avdelningens arbete. De operativa uppgifterna har hanterats i normal ordning och utvecklingsprojekten har framskridit planenligt. Vår avdelning svarar för bankens egen cyber- och informationssäkerhet, och de medarbetare som sysslar med dessa uppgifter har haft ett mer arbetsamt år. Inflödet av information om kriget, särskilt om cyber- och informationssäkerheten, från olika källor har varit stort och det har tagit mycket tid i anspråk att hantera och analysera denna information mot våra egna källor, vilket har varit ansträngande men också givande.

Vad är den bästa reformen som den utdragna pandemitiden har medfört för dataförvaltningen?

Jag vill utvidga mitt svar till att gälla hela banken och då blir svaret det smidiga distansarbetet. I mars 2020 gick vi i praktiken över en natt över till distansarbete i alla de uppgifter där det var möjligt. Vi hade en god teknisk beredskap för distansarbete, då vi medvetet hade gått över till bärbara

datorer redan för flera år sedan och hade en fjärråtkomstteknologi med tillräcklig telekommunikationskapacitet på plats. Övergången från traditionella stationära datorer till bärbara datorer inleddes i själva verket gradvis efter svininfluensan 2009.

Hurdana framgångar skördade dataförvaltningen under 2022?

Här vill jag först och främst tacka alla medarbetarna på vår avdelning för deras utomordentliga arbetsinsats. Systemen har fungerat väl och utvecklingsprojekten har framskridit.

Från informationshanteringsområdet vill jag särskilt lyfta fram framstegen inom projektet för utveckling av informationshanteringen och slutförandet av projektet för reform av innehållshanteringen. Inom utvecklingsprojektet för informationshanteringen infördes en konsekvensbedömningsprocess och inom projektet för reform av innehållshanteringen kunde den sista fasen, dvs. reform av ärendehantering, framgångsrikt ros i land under våren.

Vilken roll har dataavdelningen i den allt mer digitaliserade omvärlden?

Digitaliseringen lyftes fram i banken för första gången 2015, då tre arbetsgrupper tillsattes för att diskutera digitaliseringen ur olika synvinklar. Jag var ordförande för den arbetsgrupp som behandlade konsekvenserna av digitalisering för bankens egen verksamhet. I slutrapportens sammanfattning antecknades bland annat följande:

- Den största nyttan av digitalisering kommer via förändringar i arbetssätt, arbetsprocesser och omorganisering.

- Ett teknik- och verktygscentrerat angreppssätt kan ge vissa fördelar på kort sikt, men också då är det avgörande hur beredda människorna är att ta till sig de nya verktygen.

Detta håller ganska bra streck fortfarande och pandemin främjade i själva verket digitaliseringen på just detta sätt. Vi hade skapat tekniska möjligheter som redan utnyttjades delvis, men det var pandemin som egentligen utlöste det digitala språnget i enlighet med den första punkten. Jag upplever alltså att dataavdelningen har en viktig och central roll i den allt mer digitaliserade omvärlden, men tekniken är inte en drivkraft, utan snarare en underlättare eller facilitator. I samarbete med bankens verksamheter kan vi utnyttja tekniken på bästa möjliga sätt. Användningen av artificiell intelligens i banken ligger ännu i sin linda, men dess roll kommer att öka betydligt under åren framöver i takt med att datamängderna fortsätter att växa.

Produktion och utnyttjande av information

Utnyttjande av statistik som underlag för penningpolitiska beslut

Lauri Vilmi
Senior rådgivare

Europeiska centralbankens råd sammanträder åtta gånger per år för att fatta penningpolitiska beslut. Finlands Banks chefdirektör är en av medlemmarna i rådet. Som underlag för beslutsfattandet behövs en utförlig bild av de ekonomiska utsikterna i euroområdet. Bedömningen av de ekonomiska utsikterna kräver i sin tur en stor mängd varierande data om den ekonomiska utvecklingen.

För att tolka statistik används flera olika statistiska och teoretiska modeller. Från färsk statistik genereras med hjälp av modellerna tilläggsdata om bland annat inflationsutsikterna och andra viktiga makroekonomiska variabler, och dessa data kan med nulägesmodeller (s.k. Nowcastmodeller) bearbetas till ekonomiska tillväxtprognoser så gott som i realtid. Dessutom kan olika modellsimuleringar göras för att analysera de ekonomiska konsekvenserna av olika fenomen. Samkörning av dessa data med experternas tolkningar och bedömningar skapar en grund för förståelsen av den ekonomiska utvecklingen i euroområdet.

Från finansmarknaden erhålls också en hel mängd statistik som beskriver utvecklingen av de finansiella förhållandena i euroområdet. De penningpolitiska besluten har en direkt inverkan på de finansiella förhållandena. Analysen av finansiella data är därför viktig både för att bedöma den penningpolitiska hållningen och för att förstå konsekvenserna av redan fattade beslut. En viktig modell som bygger på finansiella data är modellen över ränteförväntningar och tillhörande sannolikhetsfördelningar, som härleds från ränteterminer och ränteooptioner.

Förståelse av marknadens ränteförväntningar bidrar till bedömningen av den penningpolitiska hållningen

Marknadens förväntningar på centralbankens framtida räntepolitik analyseras vanligen utgående från den korta räntebanan som speglar de riskfria marknadsräntorna, dvs. den

korta terminsräntebanan eller de implicita terminsräntorna. Denna bana anger i grova drag det genomsnittliga väntevärdet av framtida korträntor. Denna genomsnittliga förväntning omges av en sannolikhet för förväntningarna, vilket beskriver osäkerheten kring räntebanan.

Sannolikhetsfördelningen för räntebanan beräknas på basis av optioner på Euriborterminer. En option på en termin är ett slags försäkring mot att räntenivån antingen stiger över eller sjunker under ett på förhand fastställt gränsvärde. Marknadspriserna för dessa optioner kan användas för att skatta en implicit sannolikhetsfördelning för den förväntade räntebanan, då prissättningen på marknaden antas vara riskneutral.

Sannolikhetsfördelningen för förväntningarna ger en mer utförlig bild av de penningpolitiska förväntningarna och de finansiella förhållandena än den förväntade räntebanan ensam. Fördelningen av förväntningarna kring den genomsnittliga räntebanan kan till exempel bli bredare även om själva räntebanan är oförändrad. Det skulle ange en ökning av osäkerheten om den framtida penningpolitiken, fastän den genomsnittliga förväntade räntenivån således inte förändras. Fördelningen för förväntningarna kan också vara sned och uttrycka den sannolika riktningen av ränteförändringarna.

Förändringarna i vägledningen om penningpolitiken kan också återspeglas i förändringar i fördelningen av räntorna. Framåtblickande vägledning om styrräntorna kan till exempel minska osäkerheten om den framtida räntebanan och därigenom öka genomslaget av penningpolitiska stimulansåtgärder, fastän det inte sker några förändringar i de genomsnittliga ränteförväntningarna. Tack vare fördelningarna är det således möjligt att bilda sig en uppfattning om konsekvenserna av penningpolitiken, fastän den genomsnittliga räntebanan inte påverkas i någon större utsträckning.

Kristian Tötterman
Marknadsanalytiker

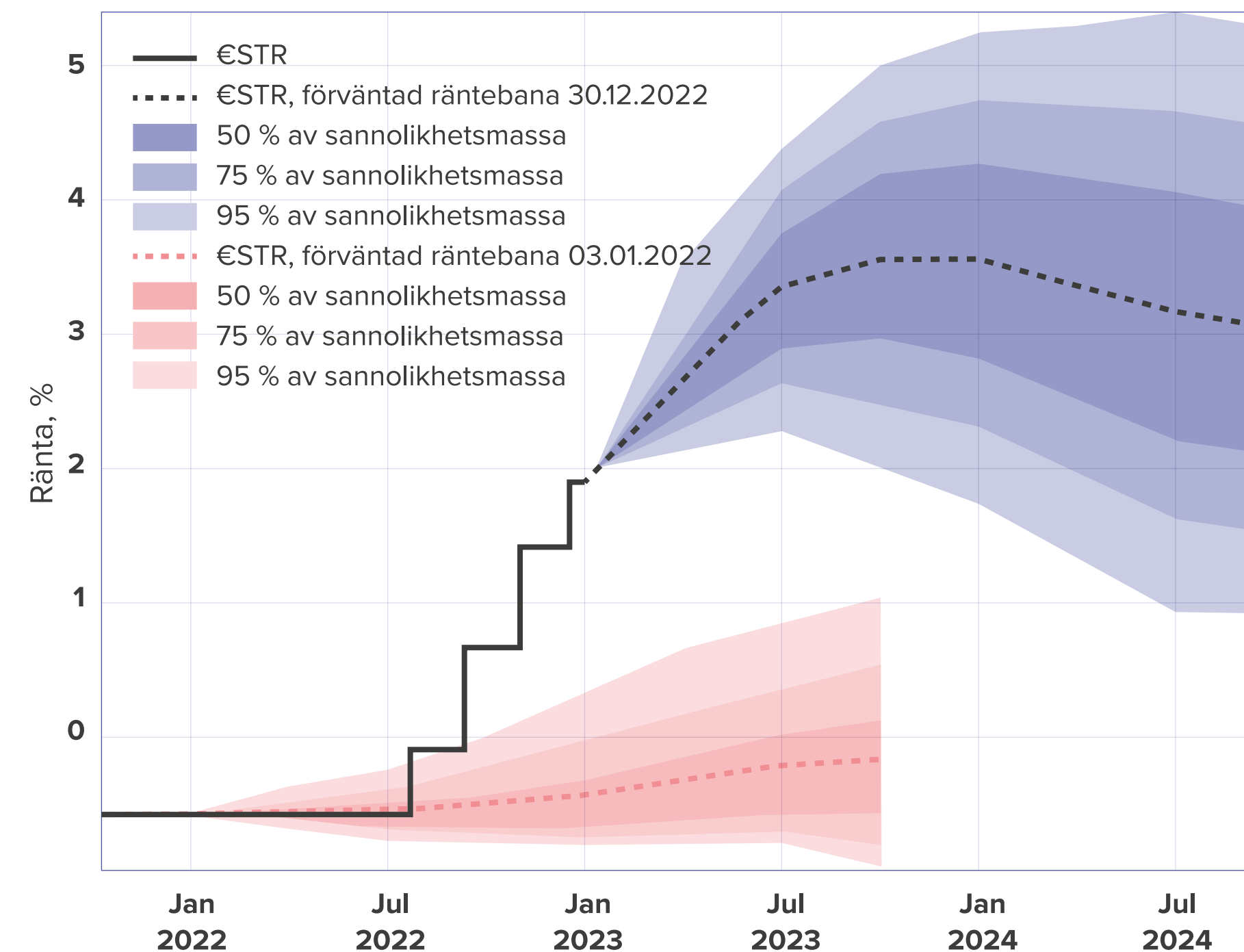
De ekonomiska utsikterna i euroområdet analyseras ingående vid Finlands Bank inför varje penningpolitiskt sammanträde, som hålls med sex veckors mellanrum.

Den penningpolitiska normaliseringen påverkade osäkerheten kring ränteförväntningarna

Penningpolitiken har stramats åt under 2022 framför allt genom höjning av styrräntorna för att få inflationen att sjunka tillbaka till den nivå som ligger i linje med ECB:s prisstabilitetsmål. Samtidigt har ECB frångått den tidigare framåtblickande vägledningen om styrräntorna. Den snabbt föränderliga omvärlden har avspeglats i en kraftig ökning av osäkerheten kring tillväxt- och inflationsutsikterna, vilket i sin tur har återspeglats i den förväntade räntebanan. Så sent som i januari 2022 räknade marknaden med en mycket måttlig ökning av de korta räntorna, och denna bedömning omgärdades av endast liten osäkerhet (diagram 1, röd fördelning). Nu har fördelningen för ränteförväntningarna stigit och blivit betydligt bredare (diagram 1 blå fördelning). Den bredare fördelningen vittnar således uttryckligen om ökad osäkerhet kring förväntningarna om de korta räntorna. Förändringen av fördelningens bredd är en naturlig följd av övergången till en policy där penningpolitiska beslut fattas sammanträde för sammanträde med ledning av senast tillgängliga data samt av den stora osäkerheten kring inflationsutsikterna.

Modelleringen av osäkerheten kring ränteförväntningarna ger beslutsfattarna nyttig information om osäkerheten om de rådande ränteutsikterna. Förståelse av osäkerhet bidrar för sin del till bedömningen av konsekvenserna av de penningpolitiska besluten och den penningpolitiska kommunikationen för de finansiella förhållandena. Modellen tar dock inte ställning till vilken inverkan osäkerheten kring de korta räntorna har på den ekonomiska utvecklingen och hur stor osäkerhet som marknaden bör prissätta. Denna bedömning måste därför göras genom att kombinera modellens utfall med annan ekonomisk statistik och expertanalyser.

€STR, förväntade räntebanor och fördelningar

Den förväntade €STR-räntebanan härleds från ränteswappar över natten. Sannolikhetsfördelningen beräknas på basis av optioner på Euribortermener.

Källor: Bloomberg och Finlands Banks beräkningar

Finlands Bank tillhandahåller information om olika räntor för allmänheten

Nea Karenius
Finansiell ekonom

En lång period med mycket låga räntor är över, och allt fler finländare känner av de stigande räntorna i sin vardag. På sommaren höjde ECB sina styrräntor för första gången på flera år, och den förändrade räntemiljön har ökat allmänhetens intresse för räntor. ECB:s styrräntor, €STR, Euriborräntor med olika löptider, grundräntan samt referens- och dröjsmålsräntan publiceras på [Finlands Banks webbplats](#).

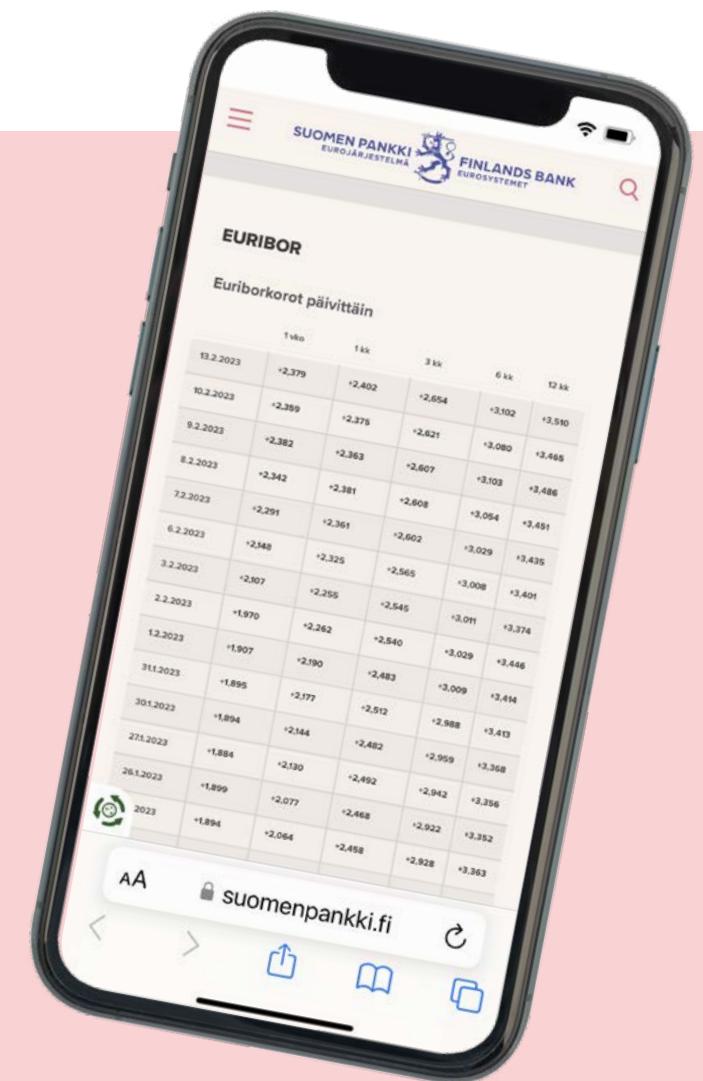
Ränteförändringar inverkar naturligtvis direkt på lånekostnaderna, men räntenivån ger också information om det ekonomiska läget, och till exempel förändringar i penningmarknadsräntorna visar hur effektivt den penningpolitiska transmissionen fungerar. Den allra största relevansen för centralbanksverksamheten har ECB:s styrräntor. Styrräntorna är tre: räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna, räntan för utlåningsfaciliteten och räntan för inlåningsfaciliteten.

Flera av Finlands Banks enheter arbetar med beredning och genomförande av styrräntebesluten, och efter ändringar av räntorna måste de uppdaterade räntorna matas in i flera olika system. Finlands Bank följer också upp styrräntebeslutets inverkan på ekonomin. ECB styr de korta marknadsräntorna¹ genom sina styrräntor. Det finns flera marknadsräntor och den viktigaste av dem för Eurosystemet är €STR. €STR är en räntesats som administreras och ges ut av ECB. Den bestämmer vad bankerna i euroområdet betalar för inlåning över natten utan säkerhet på den institutionella marknaden.

Euroområdets penningpolitik genomförs via de penningpolitiska motparterna, dvs. bankerna i euroområdet, och marknadsräntorna ger centralbanken viktig information om hur effektivt den penningpolitiska transmissionen fungerar. När ECB ändrar sin inlåningsränta, borde samma ändring återspeglas i €STR-räntorna. Om ändringen inte är lika stor eller om den sker med eftersläpning, betyder det att penningpolitiken inte får fullt genomslag på penningmarknaden. Finlands Bank följer också upp utvecklingen av andra penningmarknadsräntor, såsom reporäntor med säkerhet. För centralbankerna erbjuder den penningpolitiska transmissionen viktig information. Om förändringarna i styrräntorna

inte återspeglas i marknadsräntorna, får centralbankens penningpolitik inte genomslag på ett lika effektivt sätt som när den penningpolitiska transmissionen fungerar. Då måste centralbanken reda ut varför transmissionen av penningpolitiken inte fungerar på önskat sätt och vid behov till exempel göra ändringar i den penningpolitiska verktygslådan.

Euriborräntorna är för många de mest kända referensräntorna. De dagliga Euriborräntorna för flera olika löptider publiceras på Finlands Banks webbplats. Euriborräntorna anger till vilket pris bankerna får eurofinansiering utan säkerhet på den institutionella marknaden. Euriborräntorna är också de vanligaste referensräntorna i finländska lån som är bundna till en referensränta. Finlands Bank fastställer inte Euriborräntorna själv, utan de bestäms på basis av de realiserade lånen mellan vissa panelbanker och uppgifter som härletts från dem. Euriborräntorna publiceras och administreras av European Money Markets Institute (EMMI), Finlands Bank tillhandahåller bara en förteckning över referensräntorna på sin webbplats. Många kontrollerar hur Euriborräntorna har utvecklats till exempel nära räntebindningsdagen för det egna bostadslånet eller för att välja vilken referensränta som skulle vara bäst för ett nytt lån.

Under de senaste 12 månaderna har sidan med de dagliga uppgifterna om Euriborräntorna på Finlands Banks webbplats laddats mer än 2 miljoner gånger.

¹ Läs mer om centralbankens räntestyrning i Niko Herralas blogginlägg: [Miten korkoja nostetaan?](#)

Uppföljningen av ekonomisk statistik från Ryssland har försvårats efter krigsutbrottet

Heli Simola
Senior ekonom

Behovet av information om den ekonomiska utvecklingen i Ryssland har ökat betydligt efter Rysslands anfall mot Ukraina i februari 2022. Efter krigsutbrottet har tillgången till information och statistik emellertid försvårats och uppgifterna är förenade med större osäkerhet än tidigare. Vid sidan av traditionella informationskällor har det också varit nödvändigt att ty sig till alternativa indikatorer för att följa upp den ekonomiska utvecklingen i Ryssland.

Statistiken har blivit mindre tillförlitlig och mer begränsad

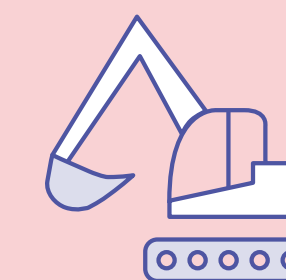
Den ryska statistikmyndigheten Rosstat har även efter krigets början fortsatt att publicera all väsentlig ekonomisk statistik. Uppgifternas tillförlitlighet har emellertid ifrågasatts. Statistikmyndigheten har misstänkts försköna siffrorna i syfte att dölja det svaga ekonomiska läget. Statistiken är säkerligen förenad med större osäkerhet än tidigare, men åtminstone hittills har inga tecken på omfattande och systematisk förvanskning av uppgifter kunnat konstateras. Också dystrare siffror har publicerats. Exempelvis minskade produktionen av personbilar i Ryssland i år enligt officiell statistik med hela 67 % jämfört med ett år tidigare.

Många ryska myndigheter har emellertid kännbart begränsat utgivningen av ekonomisk statistik. Landets finansministerium ger inte längre ut detaljerade specifikationer av budgetutgifterna. Centralbanken har bland annat upphört med att publicera flertalet sammansättningar av bankstatistik och även betalningsbalansstatistik finns endast i betydligt mer begränsad omfattning än tidigare. Den ryska tullen ger inte längre ut detaljerad statistik över utrikeshandeln.

Alternativa indikatorer som underlag för den ekonomiska analysen

För en stor del statistik som beskriver den ekonomiska utvecklingen är det svårt att hitta alternativa indikatorer. Därför kan nu endast grova uppskattningar göras av läget inom banksektorn i Ryssland eller ökningen i de militära utgifterna. Däremot är det möjligt att få en mer exakt bild av Rysslands utrikeshandel på basis av s.k. spegelstatistik, dvs. viktiga handelspartnerländers statistik över utrikeshandeln. Spegelstatistik har använts också tidigare för att bedöma tillförlitligheten i såväl Rysslands som andra länders handelsstatistik.

Sådana alternativa indikatorer för Rysslands varuexport och varuimport används av Finlands Banks forskningsinstitut för tillväxtmarknader (BOFIT) som underlag för analysen av den ryska ekonomin. De har beräknats utifrån utrikeshandelsstatistiken för Rysslands 17 viktigaste handelspartner (inkl. EU-27). De exakta värdena av de alternativa indikatorerna avviker från den officiella handelsstatistiken på grund av den mer begränsade gruppen länder och av statistiktekniska orsaker. De alternativa indikatorerna har emellertid under tidigare år mycket noggrant speglat förändringarna i handelsflödena (Se diagrammet på sidan 10).

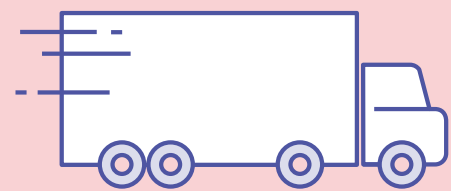

-74 %

I Ryssland tillverkades i december i fjol 116 grävmaskiner, vilket är 74 % mindre än ett år tidigare.

Spegelstatistiken visar att varuimportens värde i december 2022 var nästan 26 % lägre än före kriget.

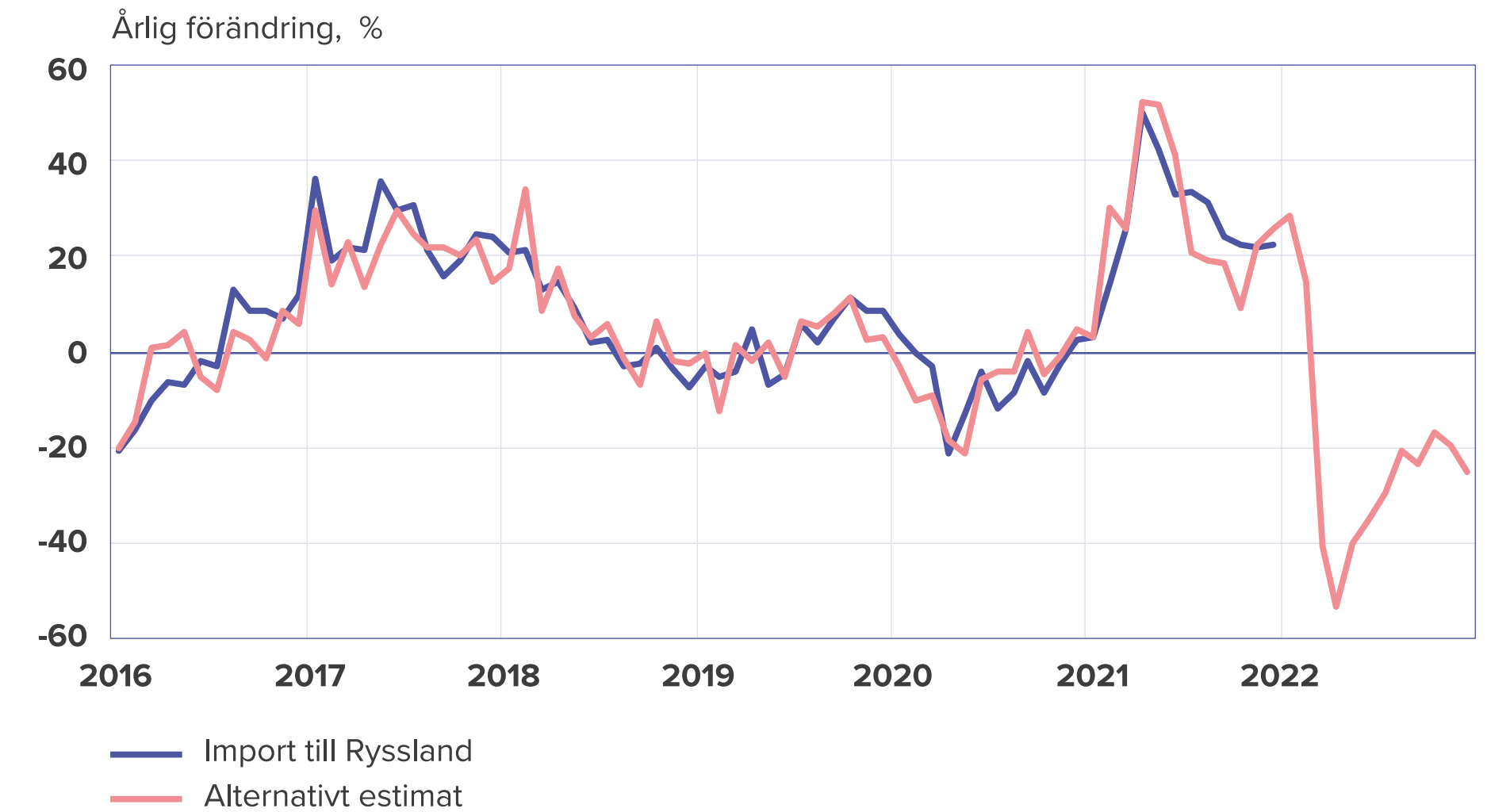
-26 %

Alternativa indikatorer belyser utvecklingen i Rysslands utrikeshandel

Enligt en alternativ indikator har Rysslands exportinkomster ökat i år trots kriget. Exportinkomsterna har backats upp av höga råvarupriser. De begränsningar som påförts den ryska exporten har vanligen varit förenade med övergångstider, och exempelvis EU:s importförbud för Rysslands viktigaste exportprodukt, råolja, trädde i kraft först i början av december 2022. Dessutom har Ryssland hittat ersättande marknader framför allt för råoljan i Indien, Kina och Turkiet. Samtidigt har exporten av många varor från Ryssland, såsom naturgas och virke, minskat betydligt.

En alternativ indikator som beskriver Rysslands import tyder på en skarp tillbakagång i importen. På basis av spegelstatistiken var värdet av varuimporten i december 26 % mindre än före kriget. Framför allt importen av teknologiprodukter har minskat. EU-ländernas, USA:s och andra länders exportrestriktioner mot Ryssland hänför sig särskilt till teknologiprodukter. Den ryska importen från många sådana länder som inte påfört Ryssland några sanktioner, såsom Vietnam och Thailand, har emellertid också minskat.

Utvecklingen av Rysslands varuimport och alternativt estimat

Källor: Macrobond, Eurostat och BOFIT.
© Finlands Bank

Automatisering underlättar kvalitetskontroll av betalningsstatistik

Tia Kurtti, Ekonom
Anssi Heinonen, Ekonom och
Juhana Hannuksela
Young Professionals -programmet

Coronapandemin förväntades ytterligare påskynda förändringarna i betalningssätten¹ då kortbetalningar och framför allt kontaktlösa betalningar fortsatte att öka i popularitet. I beredskapsdiskussionen under 2022 uppmuntrades finländarna att ha en reserv av kontanter hemma och öppna ett konto i minst två banker². Båda teman hänger nära samman med utvecklingen av massbetalningar, som Finlands Banks betalningsstatistik ger en närmare insikt i.

Finlands Bank samlar in statistiska data om massbetalningar i samband med MAPE-datainsamlingen om betalningar och svikliga förfaranden. MAPE-datainsamlingen grundar sig på ECB:s förordning om betalningsstatistik (ECB/2013/43, ändrad genom ECB/2020/59) och inleddes i början av 2022. Statistiska data samlas in kvartalsvis och halvårsvis från inhemska kredit- och betalningsinstitut, fysiska personer och juridiska personer som tillhandahåller betaltjänster utan auktorisation och filialer till utländska kredit- och betalningsinstitut i Finland. Eftersom datainsamlingen genererar en stor mängd finfördelade data, är de rapporter som lämnas in till Finlands Banks statistikenhet mycket omfattande.

För att kunna producera tillförlitlig och jämförbar statistik krävs kvalitetskontroll och kvalitetssäkring av rapporterna som sammanställs ur insamlade data. För att säkerställa högsta kvalitet i de ständigt växande mängden statistiska data som sänds till ECB behövs nya och automatiserade verktyg. Automatisering av rutinmässiga steg av granskningen sparar experternas arbetstid och möjliggör noggrannare genomgång av de största avvikelserna. För detta ändamål utvecklades ett Python-baserat MAPE-kvalitetskontrollverktyg. Målet med verktyget är att

- bidra till en mer automatiserad och riktad kvalitetskontroll
- underlätta och strukturera upp kommunikationen om datakvalitet till rapportörerna

- möjliggöra snabb anpassning av den automatiska kvalitetskontrollen
- utnyttja insamlade data från kvalitetskontrollen för dataanalys
- öka Python-kunnandet vid banken
- inhämta mer erfarenhet av programutveckling enligt Finlands Banks Citizen Development-modell.

I praktiken analyserar kvalitetskontrollverktyget data från MAPE-datainsamlingen för att identifiera betydande avvikelser i de olika rapportörernas tidsserier. Verktyget synar avvikelserna i tidsserieprognoserna för varje observation och jämför dem mot motsvarande värde i rapporten för den föregående perioden. Dessa ställs samman till en sammansatt indikator som speglar avvikelserna i observationerna med beaktande av båda kriterierna. När observationerna ordnas enligt indikatorvärde är det lättare att identifiera de största avvikelserna i datamaterialet – de som med största sannolikhet kräver noggrannare genomgång. Metoden preciseras med tiden när data från flera rapporteringsperioder blir tillgänglig.

Vad är Citizen Development?

Med begreppet avses en verksamhetsprocess där medarbetare uppmuntras att sätta sig in i programutveckling trots att de saknar formell it-utbildning. Denna approach till programutveckling gör det möjligt för medarbetare att lära sig systemutveckling även om de saknar formell utbildning i kodning. En citizen developer, eller s.k. lekmanutvecklare, skapar och anpassar befintliga program för särskilda ändamål och effektiviserar verksamhetsprocesserna.

¹ Euro & talous 2/2021 (på finska och engelska): Korona kiihdytti maksamisen muutosta (<https://www.eurojatalous.fi/fi/2021/2/korona-kiihdytti-maksamisen-muutosta/>).

² Euro & talous-bloginlägg (på finska): Jokainen voi varautua maksamisen häiriötilanteisiin (<https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2022/jokainen-voi-varautua-maksamisen-hairiotilanteisiin/>).

Byggnadernas energiprestanda mot bakgrund av renoveringsskyldigheten

Markku Ylitalo
Data scientist

Renoveringsskyldigheten som drivkraft

I den europeiska gröna given som följer Paris klimatavtal ingick ett förslag till direktiv om byggnaders energiprestanda: energiprestandaklassen för bostadshus ska motsvara minst klass D i klassificeringsskalan A–G för energiprestanda före 2033 och för andra byggnader ska byggnadsbeståndets elförbrukning per kvadratmeter understiga tröskelvärdet för den största 15 %-fraktilen före 2030 och motsvarande tröskelvärde för den största 25 %-fraktilen före 2034. Finlands Bank genomförde hösten 2022 en utredning i syfte att analysera det registrerade byggnadsbeståndet i registret över energicertifikat i Finland med tanke på tillämpningen av kraven enligt det nya förslaget till direktiv om byggnaders energiprestanda. Enligt renoveringsskyldigheten i direktivet ska de delar av byggnadsbeståndet som har sämst energiprestanda renoveras.

I Finlands Banks utredning av byggnadsbeståndet i energicertifikatregistret låg fokus på att kartlägga

- andelen byggnader med de sämsta energiklasserna, dvs. klass E, F och G, per område och byggnadstyp samt deras fördelning på storområdes- och landskapsnivå
- den årliga elförbrukningen per kvadratmeter samt i vilken mån tröskelvärdena baserade på ovannämnda 15 %-fraktiler och 25 %-fraktiler av byggnadsbeståndet överskrids i den årliga elförbrukningen per kvadratmeter.

På basis av de energicertifikatsuppgifter som användes i utredningen hänför sig renoveringsskyldigheten enligt direktivet i första hand till bostadshus, vilka utgör merparten av byggnadsbeståndet i Finland.

Bakgrund till utredningen

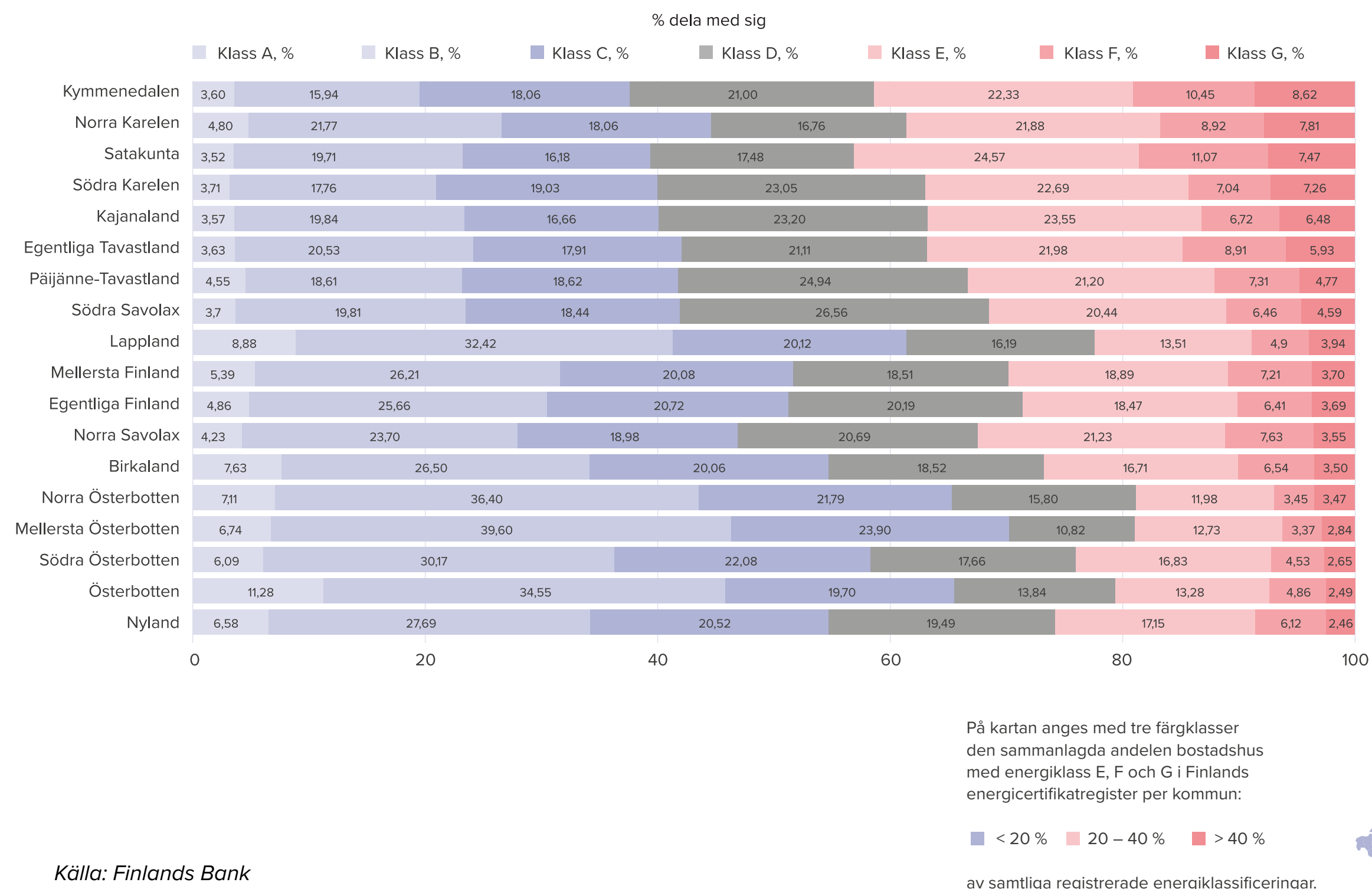
Som datakälla i utredningen användes datamaterial från det register över energicertifikat som Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) håller. Detta material omfattade vid tidpunkten för utredningen totalt 261 360 registrerade energicertifikat över byggnadsbeståndet i Finland och 48 variabler från 2013 och 2018. Utifrån datamaterialet genererades följande nyckeltal för utredningen: energiklassens medelvärde, energiklassens typvärde, andelar för olika energiklasser (framför allt E, F och G), genomsnittlig uppvärmd nettoarea (m²), genomsnittlig elförbrukning (kWh), genomsnittlig elförbrukning per kvadratmeter (kWh/m²) och det regionala antalet byggnader där tröskelvärdena för elförbrukningen per kvadratmeter överskrids samt deras andel av byggnadsbeståndet. Dessutom aggregerades nyckeltalen för energiprestandaklasserna A–G på storområdes-, landskaps- och kommunnivå för att det skulle vara möjligt att analysera dem regionvis.

Plock ur resultaten

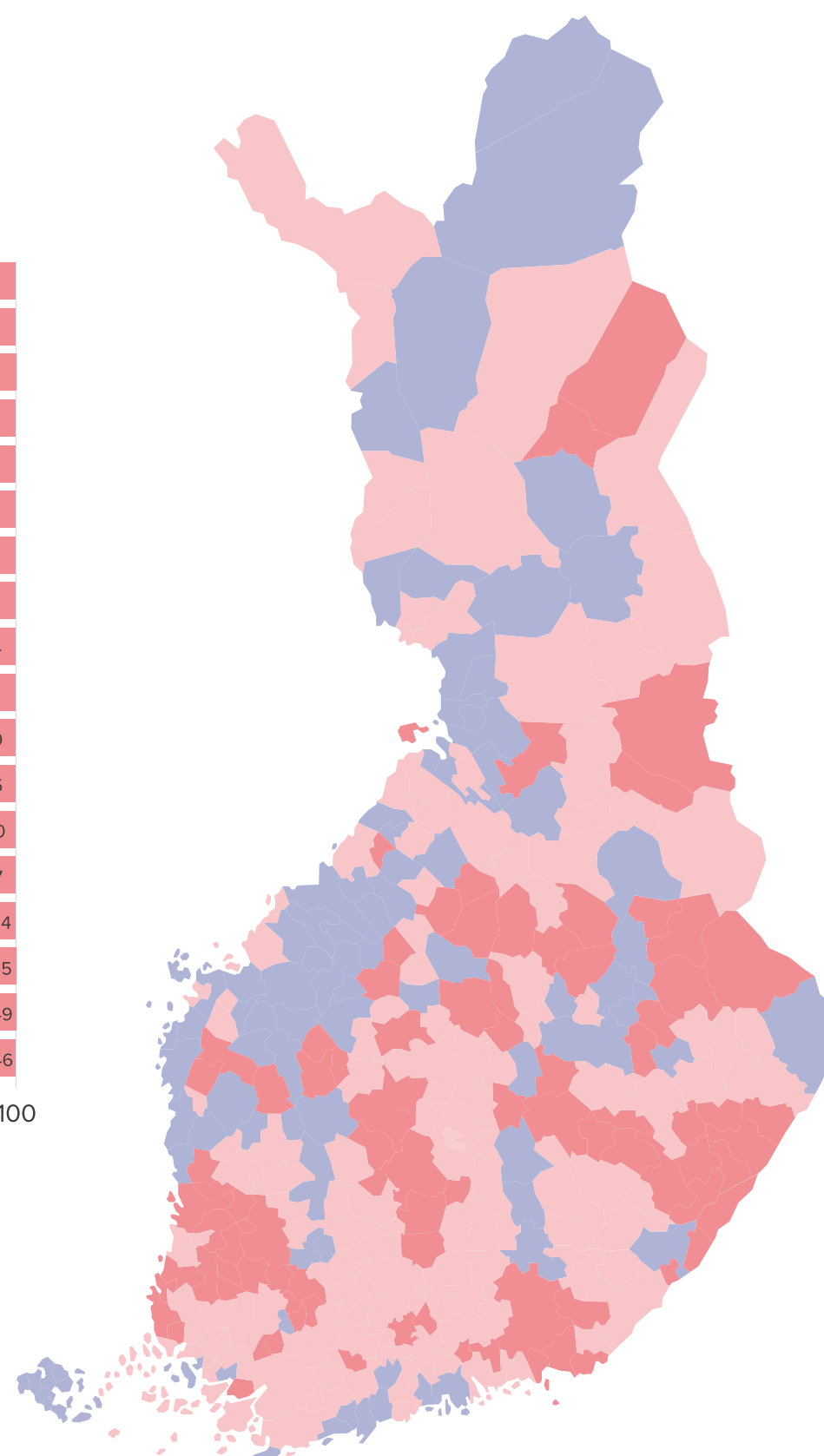
En anmärkningsvärt stor del av bostadshusen i Finland har någon grad av renoveringsskuld jämfört med de energiprestandamål som presenterats i direktivförslaget. Av det bostadshusbestånd som omfattades av utredningen representerade 27,9 % de tre sämsta energiklasserna E, F och G i klassificeringsskalan A–G. Det allra största renoveringsbehovet hänförde sig till bostadshus med flera bostäder. Av flervåningshusen i energicertifikatregistret var hela 38 % byggnader med renoveringsskuld. Av rad- och kedjehusen i registret hörde 37,5 % till energiklass E, F eller G. Renoveringsskulden för bostadshus med en eller två bostäder var klart mindre i förhållande till antalet byggnader. Trots det var drygt en femtedel av enfamiljshusen och parhusen i energicertifikatregistret (20,2 % respektive 22 %) i behov av renovering.

Energiklassfördelning för bostadshus i Finlands energicertifikatregister efter landskap (exkl. Åland)

Källa: Finlands Bank

Av storområdena i Finland var situationen i Södra Finland svagast i förhållande till bostadshusbeståndet när det gäller renoverings-skyldigheten enligt direktivförslaget, eftersom nästan en tredjedel (32,8 %) av Södra Finlands bostadshus i energicertifikatregistret representerade de sämsta energiklasserna E, F och G. I storom-rådet Helsingfors-Nyland, dvs. landskapet Nyland, var situationen trots det största byggnadsbeståndet av landskapen i Finland rela-tivt god: av bostadshusen i Nyland hörde 25,8 % till energiklass E, F eller G. I Helsingfors var motsvarande andel för bostadshus med renoveringsskuld 32,7 %, i Vanda 26 % och i Esbo 18,5 %. Beträktat efter landskap var situationen i fråga om energiklasserna E, F och G sämst i Satakunta (43,9 %), Kymmenedalen (43,8 %) och Norra Karelen (38,8 %), för vilka över en sjättedel av byggnadsbeståndet i det landskapsvisa energicertifikatregistret hörde till energiklass E, F eller G.

Av andra byggnader än bostadshus överskred i genomsnitt 6,9 % det tröskelvärde för elförbrukningen per kvadratmeter som ställts för 15 %-fraktilen. Drygt en tiondedel (10,8 %) överskred gränsen för 25 %-fraktilen. För andra byggnader än bostadshus var den genomsnittliga elförbrukningen per kvadratmeter 89,3 kWh/m²/år. Vid analysen av elförbrukningen användes som tröskelvärde för 15 %-fraktilen 133,4 kWh/m²/år och som tröskelvärde för 25 %-fraktilen 108,9 kWh/m²/år.

Effektivare kontantförsörjning genom data

Anja Harju
senior expert

I början av 2022 hade det förflutit 20 år sedan euron infördes som kontantvaluta i Finland och 11 andra EU-länder. Sedan dess har nya länder anslutit sig till euroområdet och sedan Kroatien gick över till euro i början av 2023 gäller euron i dag som valuta i 20 EU-medlemsstater.

Utgivningen av de sedlar och mynt som används i Finland hör till Finlands Banks grundläggande uppgifter. Utgivningen sker med tillstånd av Europeiska centralbanken (ECB), eftersom ECB enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har ensamrätt att tillåta utgivning av sedlar och rätt att godkänna i vilken omfattning mynt sätts i omlopp i euroländerna. Finlands Bank sörjer också för kontanternas goda kvalitet genom att ta uttjänta sedlar och mynt ur cirkulation.

För att sörja för en effektiv och rätt avvägd utgivning av kontanter samlar ECB och centralbankerna in kontantstatistik. Gemensamma definitioner och vissa gemensamma beräkningssätt har fastställts för statistiken om utgivningen av eurokontanter. I statistiken utnyttjas data från centralbankens egen operativa kontantförsörjning och från privata kontanthandlare. Uppgifterna används vid analys och beslutsfattande såväl inom Finlands Bank som på Eurosystemnivå. Uppgifterna bidrar till exempel till att kartlägga existerande fenomen och utifrån dem upprätta prognoser över kontantbehovet i olika länder. Prognoserna utnyttjas i euroländernas beslut om den framtida sedelproduktionen och för uppföljning av centralbankernas inbördes behov av överföring av kontanter.

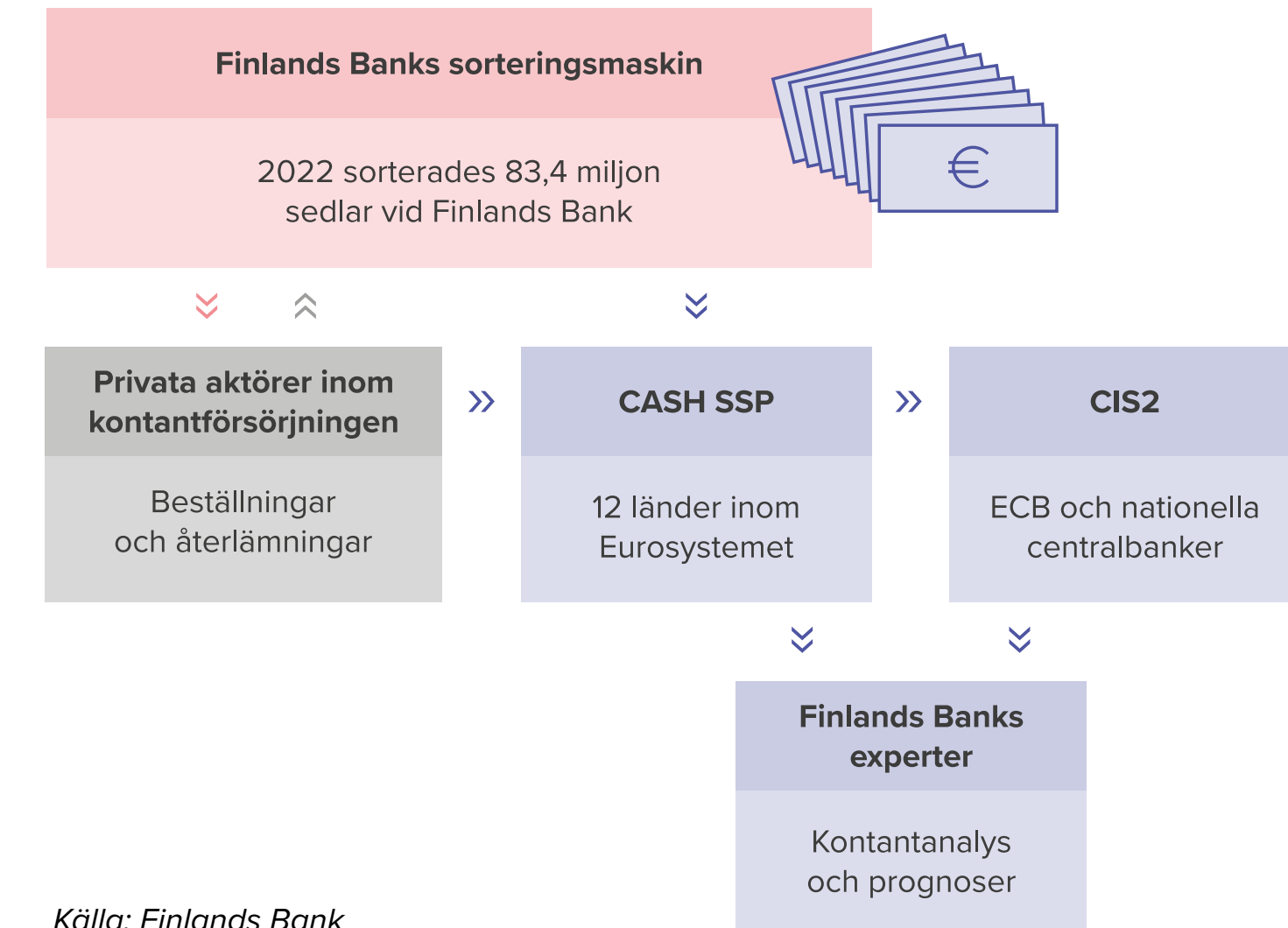
Data överförs automatiskt i datasystemen

Insamling och distribution av data såväl mellan Finlands Bank och de privata uppräkningscentraler som hanterar kontanter som mellan de nationella centralbankerna och ECB sker

Jenni Liikanen
informationsspecialist

Livscykel för data om kontanter i Finland

Källa: Finlands Bank

automatiskt i kontantförsörjningens datasystem. Finlands Bank använder det gemensamma datasystemet CASH SSP (cash single shared platform) tillsammans med 11 andra europeiska centralbanker. Syftet med ett gemensamt datasystem är att säkerställa en smidig och säker kontanthantering. I datasystemet registreras bl.a. beställningar och återlämningar av sedlar och mynt samt information om sortering av sedlar. ECB använder i sin tur CIS2-systemet för insamling av statistik från de nationella centralbankerna. Med hjälp av data från bägge systemen är det möjligt att analysera företeelser såväl landsvis som för hela euroområdet.

Diskussionen om beredskapen i hemmen har också bidragit till att öka efterfrågan på kontanter, vilket i Finlands Bank har återspeglats i större beställningsvolymmer.

Fastän data överförs automatiskt i datasystemen, krävs mänsklig inblandning i flera steg i processen för att säkerställa riktigheten i uppgifterna. Vid sedelsortering överförs till exempel data automatiskt från Finlands Banks sorteringsmaskin till CASH SSP utan mänsklig inblandning och därmed utan möjlighet att ändra uppgifterna. I CASH SSP görs en manuell kontroll av sorteringsmaskinens data jämfört med kundens återlämningsuppgifter. I detta steg godkänner en person uppgifterna eller registrerar eventuella avvikelser. Systemet kräver personlig identifiering, varvid uppgiften om vem som godkänt data registreras. På samma sätt överförs data också från CASH SSP till ECB:s CIS2-system. Data överförs automatiskt mellan systemen, men i början av varje månad sker en manuell kontroll av riktigheten i uppgifterna.

Kriser skapar behov av nya former av dataanalys

Under de senaste åren har det uppstått nya användningsbehov för data från den operativa kontantförsörjningen. Kontantbehovet i Finland påverkades först av coronapandemin under första halvåret 2020 och senare av Rysslands anfallskrig mot Ukraina 2022. Uppföljningen av data på dags- och veckonivå framhövdes ytterligare vid sidan av den månatliga uppföljningen, eftersom målet var att dels säkerställa en tillräcklig tillgång till kontanter, dels följa upp den allmänna utvecklingen av efterfrågan på kontanter. Coronapandemin återspeglades i Finlands Banks statistik i mindre beställningar och återlämningar: behovet av utelöpande kontanter minskade och medborgarnas och företagens innehav av kontanter cirkulerade tillräckligt effektivt via privata uppräkningscentraler. Rysslands anfallskrig märktes i sin tur i en ökning av beställningarna. Diskussionen om beredskapen i hemmen har också bidragit till att öka efterfrågan på kontanter, vilket i Finlands Bank har återspeglats i större beställningsvolymmer. Genom att ingående följa upp dessa förändringar har Finlands Bank god beredskap att svara på eventuella förändringar i kontantbehovet.

Ett nytt personalhanteringssystem infördes vid början av 2023

Aune Kiviharju
HR-specialist

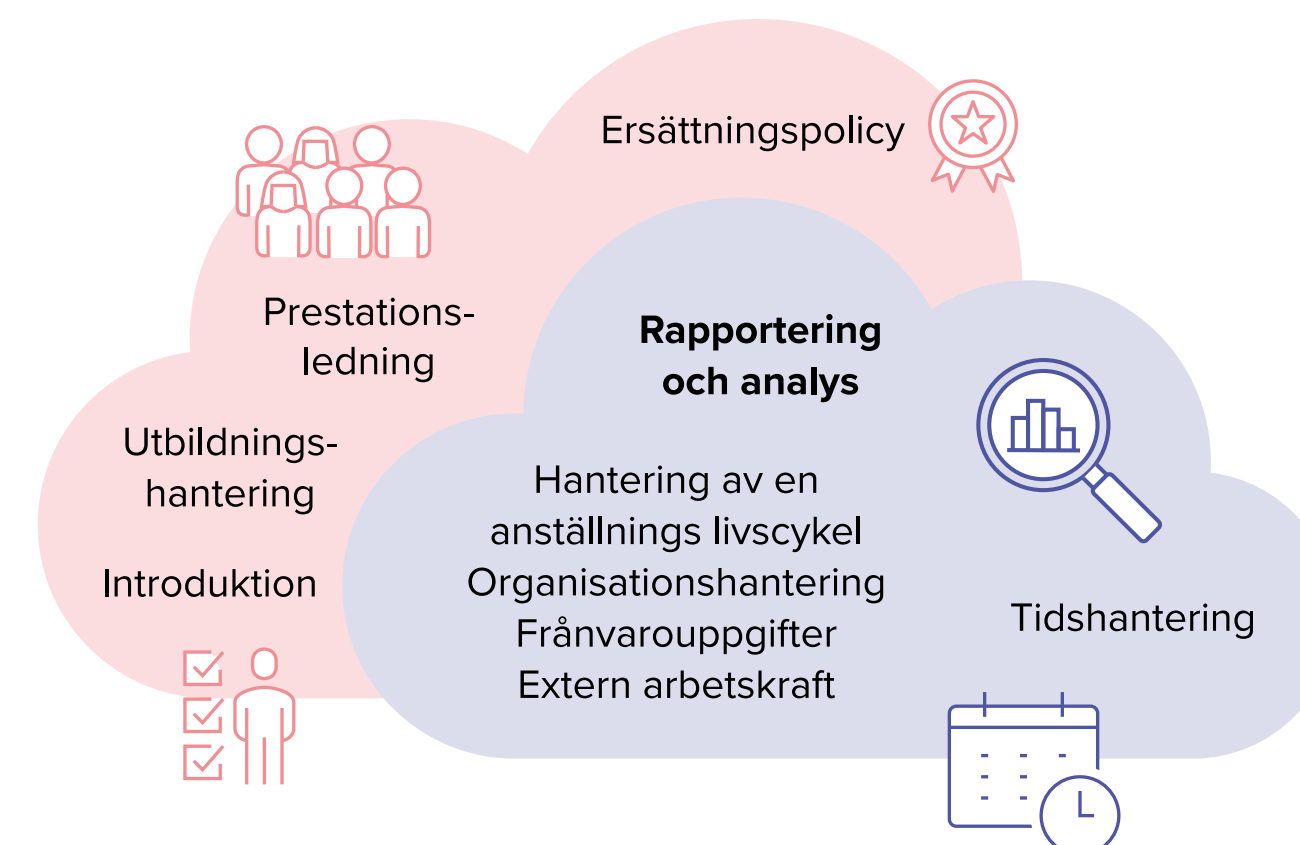
Är det sällsynt med en lyckad upphandling av ett it-system? Lyckade upphandlingar hör man i alla fall sällan talas om. Misslyckade it-systemprojekt skapar rubriker inte minst om de gäller den offentliga förvaltningen eller medför olägenheter för en stor grupp människor.

Finlands Bank behövde upphandla ett nytt HR-system, eftersom det tidigare SAP eHR-systemet från 2004 hade kommit till slutet av sin livscykel. Före själva upphandlingen tog vi fram beskrivningar av HR-processerna för att identifiera särskilt problematiska ”flaskhalsar”. För detta ordnades workshoppar, som samlade ett brett deltagande från personalen. Den offentliga upphandlingen inleddes hösten 2021. Bland de fyra inkomna anbuden föll valet på SAP SuccessFactors.

Vad förändrades?

Det är relativt hur klara för drift de färdiga programvarorna är. Många programpaket som måste skräddarsys och konfigureras för kunden kallas färdigprogram, fastän de knappast någonsin kan tas i bruk utan anpassning. Anpassningen av färdiga programvaror till beställarens processer tar tid, vilket höjer kostnaderna och riskerna. I vårt fall tog denna samordning av system och processer ungefär ett år. Samtidigt som systemet modifierades för organisationens behov, gjordes också våra egna processer kompatibla med det nya systemet. De viktigaste förändringarna var att förenkla och klargöra behörighetsreglerna i personalärenden och förskjuta semesterperioden med tre månader.

Hantering av närvaro- och frånvarouppgifter förändrades också betydligt. Det gamla ”klockkortet” slopades och ersattes med ett modernt tidshanteringssystem som kan användas med både smarttelefon och webbläsare. HR-rapporteringen och HR-analysen förbättrades och automatiserades tack vare det nya systemet. Informationen är aktuell och lättillgänglig. Ersättningar, arbetsintroduktion och utbildningshantering samt prestationsledning integreras med systemet i den andra införandefasen.

Källa: SAP SuccessFactors

Av de många krav som ställdes på det nya systemet var systemets användbarhet det viktigaste. Vi ville erbjuda personalen ett modernt HR-system som är lätt att lära sig och använda. Medarbetarna måste lära sig nytt och ta till sig nya rutiner. Programmet fungerar som det ska om det används på rätt sätt. Det måste vi alla tänka på framför allt vid övergången till det nya systemet. Medarbetarna ges utbildning och information till stöd för omställningen till nya rutiner och övergången till det nya systemet. Det blir en gnutta lyx jämfört med det gamla HR-systemet, men säkert också en stor dos smidighet i vardagen. Användarnas tillfredsställelse är en av de viktigaste faktorerna vid utvärderingen av it-system.

Tack till alla medarbetare vid Finlands Bank och Finansinspektionen som deltog i projektet. Tillsammans skapade vi ett HR-system som tillgodoser våra behov. Molntjänster har den goda egenskapen att de utvecklas kontinuerligt och erbjuder mångsidiga lösningar på nya behov.

Nöjdhetsundersökningar som en del av it-kundserviceprocessen

Sami Kirjonen
Byråchef

Vad är HappySignals?

Finlands Bank använder HappySignals (IT Experience Management Platform), som hjälper bankens dataavdelning att leda och utveckla sin verksamhet med information från kundnöjdhetsundersökningar. Med HappySignals kan dataavdelningen samla in och mäta användarupplevelser, dela erfarenheter, identifiera fokusområden för utveckling av verksamheten och rikta lösningarna så att de effektiviserar arbetet vid banken. Målet är nöjdare medarbetare och mindre förlorad arbetstid – både vid dataavdelningen och i banken i allmänhet.

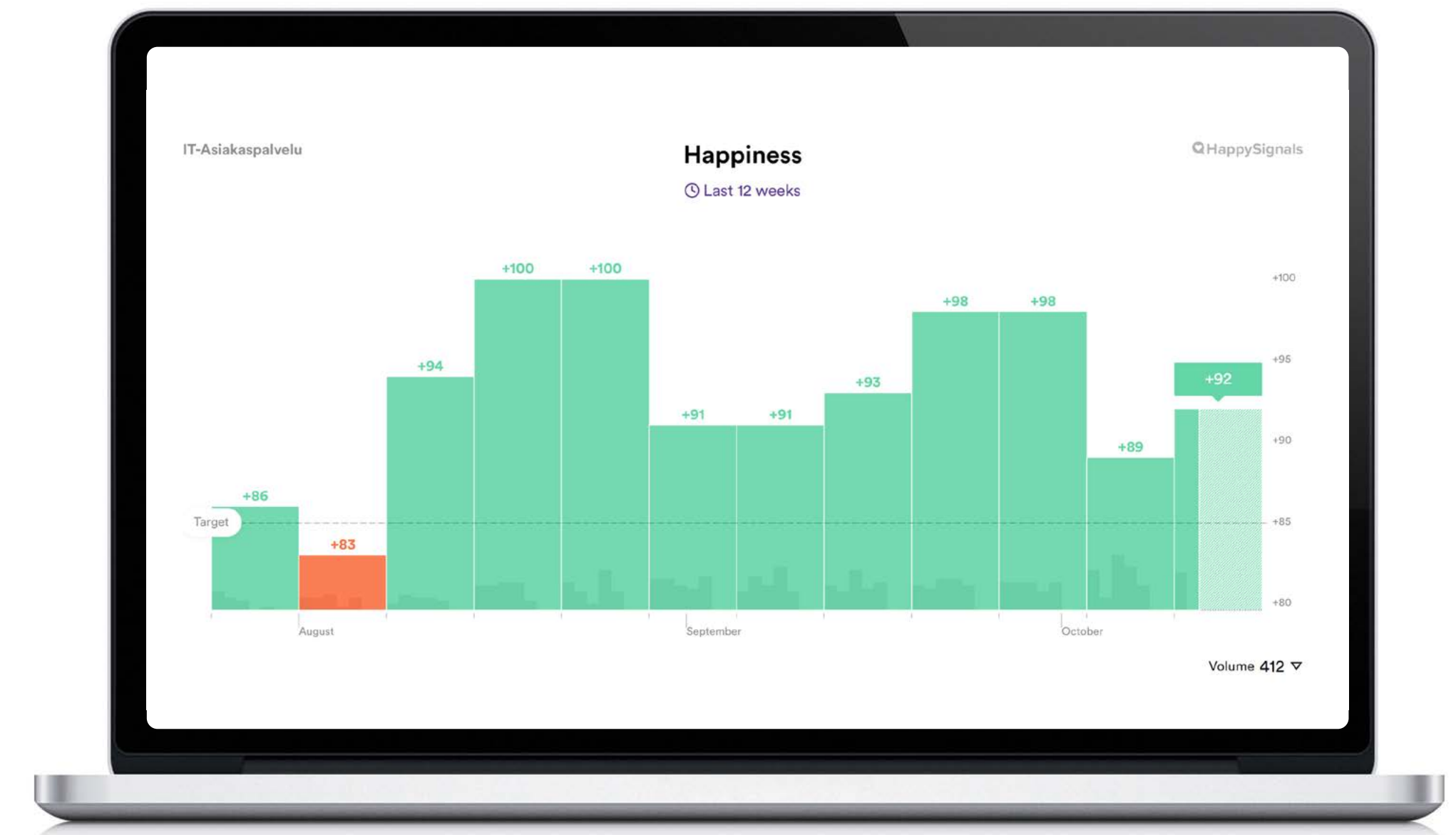
HappySignals samlar också in statistik över responsen och visar resultaten för hela organisationen eller t.ex. på avdelnings- eller byrånivå. På bilden finns ett exempel på hur en statistikperiod på tre månader för hela organisationen ser ut.

Nöjdhetsundersökningar och utnyttjande av dem

HappySignals-analyssystemet är integrerat i ServiceNow kundservicesystemet så att nöjdhetsundersökningar utgör ett led i hanteringen av en arbetsorder eller anmälan om driftstörningar. När en arbetsorder slutförs eller en anmälan om driftstörning markeras som löst, skickar systemet ett meddelande till kunden med en önskan att bedöma hur nöjd hen var med lösningen eller åtgärderna på skalan 1–10 och ange mängden eventuellt förlorad arbetstid. Denna information samlas in och jämförs med det globala HappySignals referensvärdet.

Dataavdelningen har en strategisk målnivå för Happiness-värdet (> +85) som ligger till grund för att utveckla verksamheten. Vi går igenom all respons med ett vitsord under sex tillsammans med kunden. Utöver den numeriska skalan kan kunden också ge skriftlig

Happiness-statistik

Källa: HappySignals

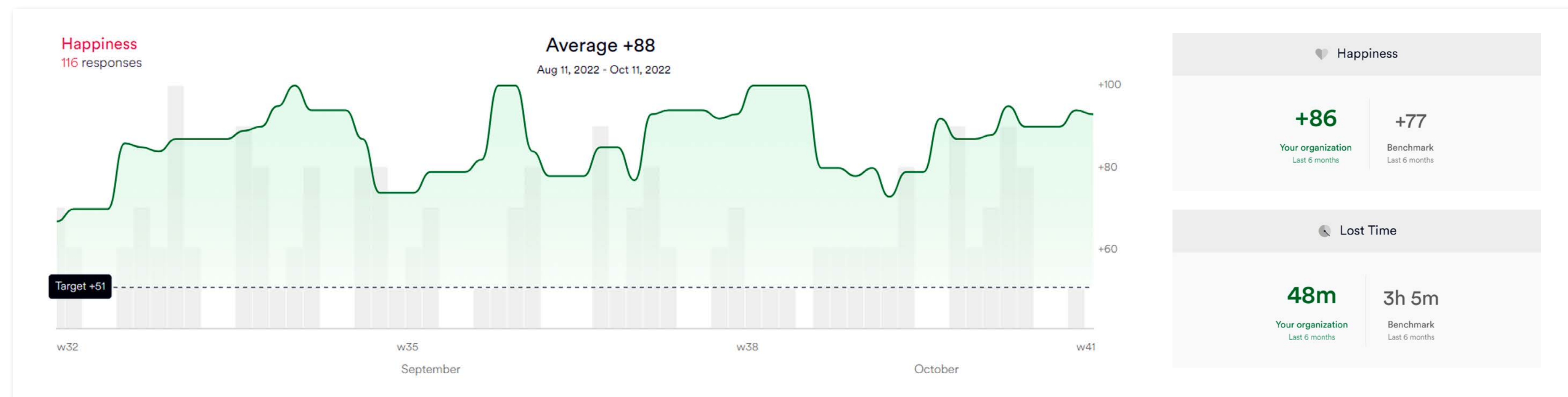
En jämförelse av Happy-Signals-resultat visar att trivseln hos Finlands Banks medarbetare ligger över det globala genomsnittet.

respons genom att välja från färdiga svar eller skriva en kommentar. Den skriftliga responsen inkluderas i den statistiska rapporteringen. Responsen indelas i tre kategorier: positiva, neutrala och negativa.

En jämförelse av HappySignals-resultat visar att trivseln (happiness-värdet) hos Finlands Banks medarbetare ligger över det globala genomsnittet. Finlands Banks resultat vid tidpunkten för skrivandet var +86, medan genomsnittet för de övriga länderna var +78. Vid

Finlands Bank uppgick mängden förlorad arbetstid till 48 minuter jämfört med 1 timme 44 minuter i de övriga länderna.

Nöjdhetsundersökningarna utnyttjas också för att mäta hur bra distansarbete fungerar. I samband med ServiceNow-meddelandena sänds tidvis frågor om hur medarbetarna trivs i distansarbete. Vi läser igenom all respons och analyserar svaren i syfte att förbättra praxis vid distansarbete.

Medarbetarna har varit nöjda med distansarbete under de senaste tre månaderna.

Källa: HappySignals

Systemet anger happiness-värdet och en uppskattning av förlorad arbetstid under det senaste halvåret.

Källa: HappySignals

Informationshantering, informationslager och informationsflöden

Datakatalog ger dataanvändarna åtkomst till datakällan

Susanna Mannerkoski
Informationsexpert-ekonom

Ekonomer använder i sitt arbete informationsmaterial från många olika källor. För att informationsmaterialet ska kunna utnyttjas effektivt över hela organisationen, måste materialet vara lätt att hitta och begripligt. Silomentalitet bromsar upp och försvårar analyser och kan ge upphov till överlappande eller onödigt arbete. En datakatalog är ett verktyg som hjälper dataanvändarna att hitta det material som de behöver.

Avdelningen för finansiell stabilitet och statistik vid Finlands Bank lanserade 2022 ett pilotprojekt för att skapa en datakatalog. I pilotprojektet dokumenteras allt informationsmaterial som avdelningen administrerar på en plattform. Avdelningen för finansiell stabilitet och statistik utsågs för pilotprojektet, eftersom avdelningen samlar in och administrerar stora datamängder och har mångårig kompetens inom informationshantering. Datakatalogen ska dock vara till nytta för hela organisationen och distribueras därför över hela organisationen. Innehållet kan eventuellt utökas efter pilotprojektet.

Utöver beskrivningar av informationsmaterialet innehåller katalogen metadata om såväl materialets innehåll som tekniska egenskaper. Informationsmaterialet kan exempelvis innehålla BNP-siffror för de europeiska länderna, nyckelord för metadata i innehållet, såsom ”BNP” och ”europeiska ekonomier”, materialets begynnelse datum, tekniska metadata, begränsningar av datainnehavare eller av själva data. En bra beskrivning av materialet och uppdaterade metadata är viktigt för att möjliggöra en smidig användning av katalogen och filtrering av innehållet.

Innehållet i pilotprojektets katalog samlas i en Excel-fil som uppdateras efter hand som nytt informationsmaterial publiceras eller väsentliga ändringar görs i gammalt material. Gränssnittet för datakatalogen upprättas med rapporteringsplattformen Power BI. För datakatalogen skapas också en egen Teams-kanal, där användarna kan ställa frågor om innehållet i katalogen. Kanalen används också för att informera om nytt material som lagts till i katalogen. På detta sätt sprids information om nytt material bättre inom organisationen och ekonomerna kan hitta nytt nyttigt stoff för sitt eget arbete.

Syftet med pilotprojektet är att skapa bättre insikt i katalogens informationsinnehåll och användarnas behov. Det tekniska utvecklingsarbetet ingår inte i pilotprojektet. I framtiden är det emellertid möjligt att övergå till tekniskt mer avancerade verktyg som utnyttjar den information om innehållskraven för en datakatalog som erhållits genom pilotprojektet.

En datakatalog är ett verktyg som hjälper dataanvändarna att hitta det material som de behöver.

Helhetsarkitekturen stöder informationshantering

Mia Ristimäki
Chefen för enheten för
informationshantering

Informationshanteringslagen ställer krav på förutom olika delområden av informationshanteringen också på hanteringen av helhetsarkitekturen och informationshanteringsmodellen. Organisationens verksamhet och omvärld ska följas upp och vid behov ska utvecklingsplaner för att genomföra förändringarna upprättas. Helhetsarkitekturen är ett verktyg för utveckling av organisationens verksamhet som helhet. Det används för att förstå hur verksamheten, informationen och systemen står i relation till varandra och fungerar som en helhet.

Hur påverkar förändringarna informationen och informationshanteringen?

Informationshanteringslagen förpliktar oss att bedöma förändringar som hänger samman med informationshantering och konsekvenserna av dem. Förändringarna kan gälla såväl verksamheten som systemen. Förändringar i verksamheten påverkar oundvikligen också informationshanteringen. Även nya system och systemförändringar påverkar ofta insamlingen, användningen och hanteringen av information.

Syftet med att ta fram konsekvensbedömningar av förändringar är att ställa de rätta frågorna för att kunna styra planeringen av den aktuella förändringen. Genom att integrera informationshanteringsmodellen i processen kan vi identifiera överlappningar och därmed utnyttja befintliga lösningar och datalager.

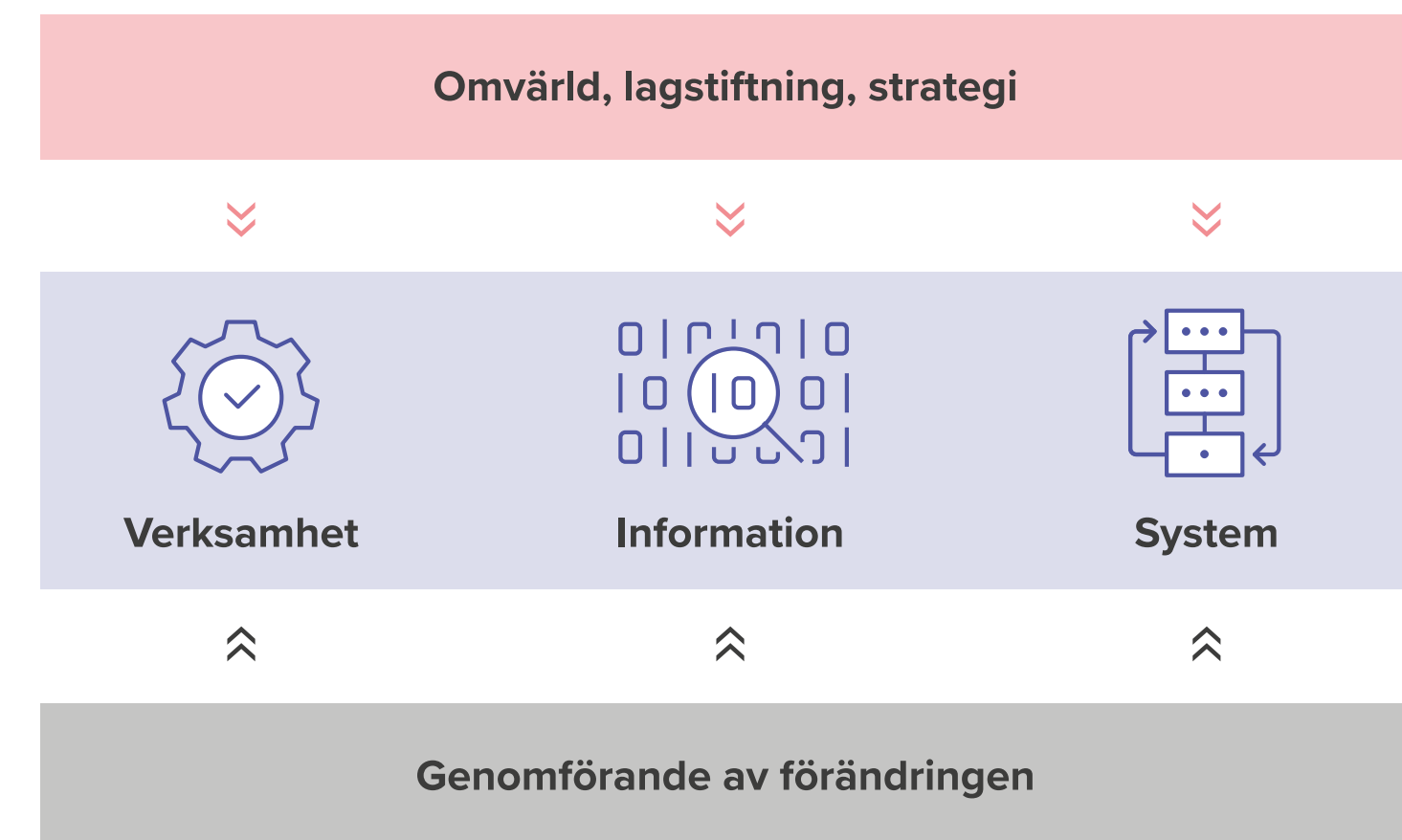
Vid Finlands Bank och Finansinspektionen har konsekvensbedömning av förändringar varit ett ordinarie led i utvecklingsprocesserna sedan början av 2022. När en förändring inbegriper hantering av personuppgifter åtföljs den sammanhängande konsekvensbedömningen också av en dataskyddsutredning och en GDPR-riskbedömning. När konceptet infördes uppdaterade vi riktlinjerna för att upprätta verksamhetsbeskrivningar och ordnade utbildning om dem. Riktlinjerna och användningen av konsekvensbedömningar pilottades i olika projekt och erfarenheterna var goda! En konsekvensbedömning som genom-

Jaana Helsing
Projektchef för utvecklingsprogram-
met för informationshantering

förs i början av projektet väcker i ett tidigt skede frågan om vilken typ av ny information förändringen kommer att ge upphov till och hur användningen av nya data och informationens livscykel ska styras. Det lättaste sättet att säkra välfungerande och effektiva riktlinjer är att testa dem i praktiken, till exempel när ett nytt informationssystemprojekt inleds. Detta synliggör nyttan av projektet redan i planeringsfasen.

Ett fungerande handlingsmönster för att genomföra en förändring är att först betrakta den ur ett helhetsperspektiv ”uppifrån och ner” och sedan delta i att implementera förändringarna ”nerifrån och upp”.

Källa: Finlands Bank

Ärendehanteringssystemet och informationshanteringslagen

Jari Suutari
Ställföreträdande
dokumentförvaltningschef
fram till 6.9.2022

Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen, dvs. informationshanteringslagen, trädde i kraft den 1 januari 2020. Den nya lagen kom lägligt för planeringen av Finlands Banks och Finansinspektionens (FI) nya ärendehanteringssystem, som då inleddes, och informationshanteringslagens nya eller förändrade krav kunde beaktas i planeringen och utformningen av systemet.

Ärendekod och förändringar i metadata

Nytt jämfört med tidigare var skyldigheten att förse de ärenden som en myndighet ska behandla eller som tilldelats en myndighet med en ärendekod. Denna ärendekod motsvarar i stort sett den tidigare identifieringen av ärenden i bankens och Finansinspektionens ärendehantering. De viktigaste förändringarna i metadata som informationshanteringslagen medförde gällde de uppgifter som ska registreras för ett ärende och som används för att identifiera informationshanteringsenheten (FO-nummer), myndigheten och verksamhetsprocessen. I fråga om en handling som har inkommit till en myndighet registreras utöver handlingens ankomsttid också på vilket sätt handlingen har inkommit. Det är viktigt att notera att metadata enligt 26 § i informationshanteringslagen i fortsättningen ska finnas för både ärendehanteringssystem och andra operativa system som omfattar ärendehantering.

Obligatoriska metadata utgör i allmänhet inte i sig tillräckligt metadata innehåll för ärendehantering. Varje organisation behöver kompletterande metadata i sin verksamhet. För att harmonisera metadata publicerade finansministeriet 2021 en rekommendation om metadata för ärendehantering. Vid utformningen av Finlands Banks och Finansinspektionens ärendehanteringssystem Astra togs naturligtvis hänsyn till såväl obligatoriska metadata som andra nödvändiga metadata. Arbetet underlättades betydligt av att merparten av alla obligatoriska och rekommenderade metadata redan ingick i bankens och Finansinspektionens ärendehanteringssystem. Användningen av dem var etablerad tack vare den offentliga förvaltningens registreringstradition och Riksarkivets utveckling av SÄHKE2.

Ärendeåtgärder

En större utmaning för banken medförde informationshanteringslagens krav att för respektive ärende registrera åtgärder och i samband därmed behandlade handlingar i olika skeden. Detta krav innebär i praktiken en genomgång av tidigare upprättade planer för informationsstyrning och utformning av mer detaljerade planer. Detta arbete har gjorts tillsammans med bankens olika byråer och avdelningar och det utgör ett led i den permanenta verksamheten i bankens team för dokumenttjänster.

Bättre interoperabilitet

Ett av informationshanteringslagens mål var att främja interoperabiliteten mellan informationssystem och informationslager. Vid upphandlingar måste det säkerställas att informationssystemen och informationshanteringen uppfyller kraven på informationssäkerhet. Dessutom ska informationssystemen vara sådana att funktionerna uppfyller kraven på ärendehantering eller informationshantering av tjänster, att interoperabiliteten mellan informationssystem och informationslager kan genomföras och att tekniska gränssnitt kan öppnas åtminstone i de situationer som förutsätts enligt informationshanteringslagen. Även informationsstrukturen i tekniska gränssnitt ska definieras och informationshanteringsenheten och mottagarna av information ska ha tillgång till gränssnittsbeskrivningar. Dessa förutsättningar beaktades vid upphandlingen av det nya ärendehanteringssystemet, och de ska också i fortsättningen tas i beaktande vid upphandlingar.

Den nya lagen kom lägligt för planeringen av Finlands Banks och Finansinspektionens (FI) nya ärendehanteringssystem, som då inleddes, och informationshanteringslagens nya eller förändrade krav kunde beaktas i planeringen och utformningen av systemet.

Det nya digitala arkivet Kaisu togs i bruk

Soile Hakonen
Bibliotekschef

Finlands Banks och Finansinspektionens nya digitala arkiv **Kaisu** öppnades den 22 november 2022 på adressen <https://publications.bof.fi/>.

Det nya digitala arkivet har ett modernare gränssnitt med bättre sökfunktioner redan på förstasidan tack vare bläddringsalternativen. Tillgängligheten har också förbättrats. Det har blivit lättare att spara publikationsdata bland annat tack vare möjligheten att ställa in utgivningstiden och plocka ut ämnesord i realtid. Vi införde ett automatiskt verktyg för innehållsbeskrivning [Annif](#).

För att hitta ett kort och slagkraftigt namn för det digitala arkivet ordnades en namntävling. Bland flera utmärkta förslag valdes Kaisu.

Projekt för omläggning av det digitala arkivet

Det största arbetet med att lägga om det digitala arkivet gjordes av en grupp experter från Finlands Bank och Finansinspektionen under ledning av en projektchef samt Nationalbibliotekets experter på digitala arkivtjänster. Bägge grupperna arbetade intensivt från våren 2022 med specifikationer, migration, utseende och korrigerering av metadata.

Till projektet anslöt sig på hösten gränssnittskonstruktörer från dataavdelningen och kommunikationen samt tjänste-

leverantörerna CGI, Ebsco, de som svarar för underhållet av Nationalbibliotekets söktjänst [Finna.fi](#) och [friexemplarsbyrån](#). För gränssnitten mot de vetenskapliga arkiven svarade den nationalvetenskapliga centralen vid universitetet i Leibniz ([Econstor](#), [RePEc](#)) och Elsevier ([SSRN](#)). Allt som allt överförs data till närmare 10 webbplatser.

Tack vare professionella experter på publikationsutgivning och digitala publikationsarkiv samt våra skickliga projektchefer blev projektet klart i förtid .

Vad är ett digitalt arkiv?

Kaisu innehåller digitaliserade artiklar, forskningsrapporter, blogginlägg, årsberättelser, statistik och andra publikationer samt material ur Finlands Banks arkiv. Innehållet sträcker sig från 1860-talet till nyutgivna publikationer. När Kaisu togs i bruk innehöll arkivet över 10 000 publikationer och nästan 13 000 filer. Volymen ökar hela tiden när nya publikationer och gammalt arkivmaterial läggs till handlingarna och gamla publikationer digitaliseras.

Den historiskt intresserade hittar i Kaisu referenslitteratur eller handlingar till exempel om 1990-talets bankkris, om Finlands sedelhistoria från autonomitiden till euron eller om verksamheten i de krigstida frontkontoren. Diskussionsunderlagen relaterar den senaste penningpolitiska forskningen. För den som oroar sig över nuläget i ekonomin,

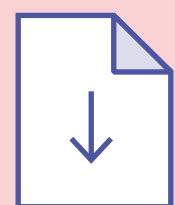
lönar det sig att förflytta sig från det digitala arkivet till Euro & talous-webbplatsen på adressen eurojatalous.fi.

Den äldsta handlingen i Kaisu är för närvarande Berättelsen angående Finlands Banks förvaltning från 1866. Årligen digitaliseras 1–2 arkivsamlingar. Den ena samlingen är i regel bankfullmäktiges berättelser 100 år tillbaka i tiden. Ett litet antal gamla forskningspublikationer och gammal statistik digitaliseras årligen.

En del av publikationsprocessen

En essentiell egenskap i det digitala arkivet är dess kompatibilitet med andra system, och Kaisu spelar en viktig roll i bankens publikationsprocess. Kaisus gränssnitt mot andra webbplatser minskar lagringsarbetet betydligt: uppgifter om publikationen och filerna lagras endast en gång i Kaisu, varifrån de automatiskt överförs till Finlands Banks eller Finansinspektionens webbplats, internationella vetenskapliga arkiv och inhemska biblioteks, arkivs och museers söktjänst Finna. Nationalbibliotekets friexemplarsbyrå samlar publikationerna automatiskt från det digitala arkivet.

Publikationerna indexeras också för söktjänsten och rapporteringsprogrammet för expertarbete. Andra organisationer som använder samma leverantörs söktjänst kan utnyttja innehållet i Kaisu.

Den mest nedladdade publikationen i det digitala arkivet genom tiderna är [den ekonomiska analysen om Bitcoin](#).

Bästa sättet att utveckla en plan för informationsstyrning är stegvis

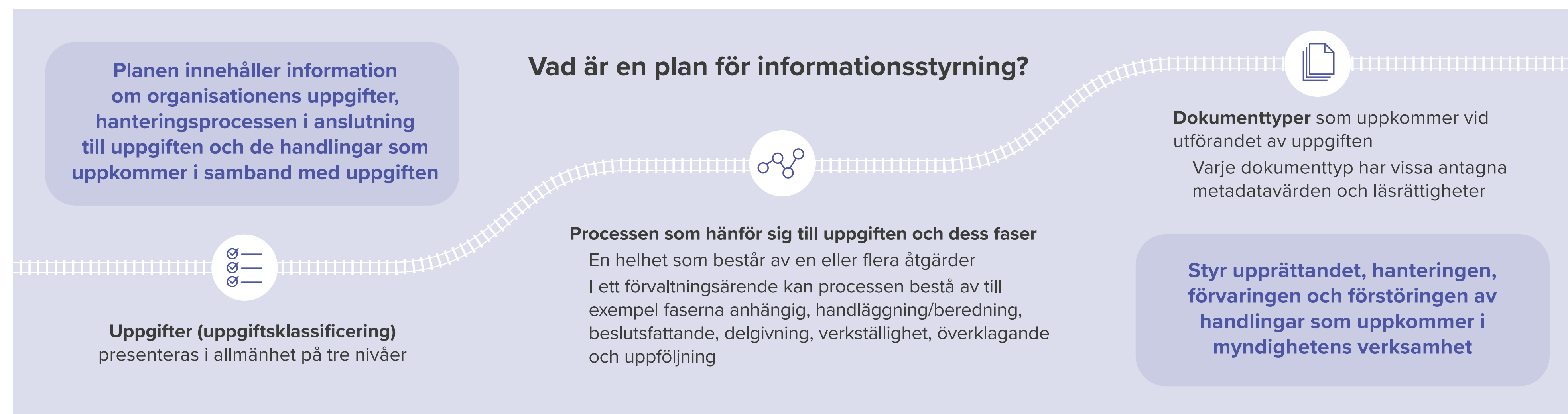

Jaana Nuortia
Senior informationsexpert

En plan för informationsstyrning behövs i synnerhet i digitala processer för informationshantering, där planen med stöd av antagna metadatatvärden och läsrättigheter hjälper användaren att hantera informationen och definierar en livscykel för ärenden och handlingar, dvs. lagringstid och eventuell information om arkivering och eller förstörelse.

Myndigheterna har gjort upp planer för informationsstyrning i flera år. Finlands Bank och Finansinspektionen har båda sina respektive planer för informationsstyrning. Banken och Finansinspektionen tog på våren 2022 i bruk ett nytt dokumenthanteringssystem med ett gränssnitt där ärendets hantering framskrider som på en tågbanan. Systemet visar de åtgärder som ska vidtas (hanteringsfaserna) och de dokument som uppkommer i samband med åtgärderna. Ett detaljerat uppgiftsflöde hjälper användaren att gå vidare i processen, styr att sköta uppgifter i rätt tid och rätt ordning och redogör för de typer av dokument som hänför sig till åtgärderna. Systemet fungerar på sätt och vis som en minneslapp om vad som redan gjorts och vad som ännu återstår att göra. Detta säkerställer att samtliga handlingar skapas och sparas i rätt skede av processen.

I de gällande planerna för informationsstyrning har många av hanteringsfaserna som hänför sig till uppgifterna ofta beskrivits med en enkel process. I praktiken kan en arbetsuppgift bestå av endast en hanteringsfas, som ofta är "under arbete". En noggrannare beskrivning av processen borde alltid göras upp i samband med den regelbundna uppdateringen av planen för informationsstyrning. Precisering av processen är dock särskilt viktigt när processen i samband med en uppgift förnyas eller det uppkommer en ny uppgift.

Källa: Finlands Bank

En plan för informationsstyrning finns inte till endast för dokumenthanteringssystemet, utan planens innehåll kan utnyttjas i flera system inom organisationen.

Uppföljningen av processen måste vara tydlig och begriplig

Vid beredningen av uppgiftsflödet är det bra att överväga på vilken nivå det lönar sig att beskriva processen, så att beskrivningen inte blir onödigt detaljerad eller alltför generell. I processbeskrivningen kan också nämnas de åtgärder som inte ger upphov till handlingar, om det av tydlighetsskäl är motiverat. Det är viktigt att klart och tydligt ange uppgiftens innehåll samt var uppgiften börjar och var den slutar. Ett sätt att öka klarheten i processen är att ange alla de dokumenttyper som uppkommer vid utförandet av uppgiften. Det lönar sig att skaffa sig en helhetsuppfattning av dokumenttyperna som hänför sig till uppgiften, men vissa mer sällan använda dokumenttyper kan fungera bättre om de slås samman till en fungerande dokumenttyp. En tydlig och vältäckande processbeskrivning hjälper användaren att göra rätt val i systemet och bidrar till en smidigt löpande process.

Bankens dokumenthantering kan inte göra upp beskrivningarna av processrelaterade åtgärder och dokumenttyper, eftersom de inte har all information om processens faser, utan de uppgifter som presenteras i planen måste upprättas i samarbete mellan avdelningarna och enheterna som utför verksamheten och dokumenthanteringen. Dokumenthanteringen sørjer för det tekniska underhållet av planen för informationsstyrning.

En god plan för informationsstyrning kan utnyttjas i stor utsträckning

God beredning av planen för informationsstyrning betjänar dem som sköter uppgiften i fråga, men den ger också dokumenthanteringen kännedom om dokumenten och deras livscykel. I planerna anges ofta en ägare för varje uppgift, den person som svarar för skötseln av uppgiften. En plan för informationsstyrning finns inte till endast för dokumenthanteringssystemet, utan planens innehåll kan utnyttjas i flera system inom organisationen. Planen för informationsstyrning ska omfatta myndighetens alla uppgifter och dokument som hänför sig till dem.

Det bästa sättet att utveckla en plan för informationsstyrning är att dela upp arbetet i mindre delar, eftersom en övergripande uppdatering av hela planen är mycket arbetskrävande. Det är bäst att hålla planen uppdaterad åtminstone till den grad att den innehåller alla uppgifter och de nödvändiga dokumenttyperna, inklusive de antagna metadatavärdena och läsrättigheterna. Processen kan preciseras årligen i mindre delhelheter. Sådana uppgifter som inte längre utförs ska dessutom tas bort från planen. Informationen om de gamla uppgifterna finns ändå kvar i de tidigare planerna för informationsstyrning och finns vid behov tillgängliga där.

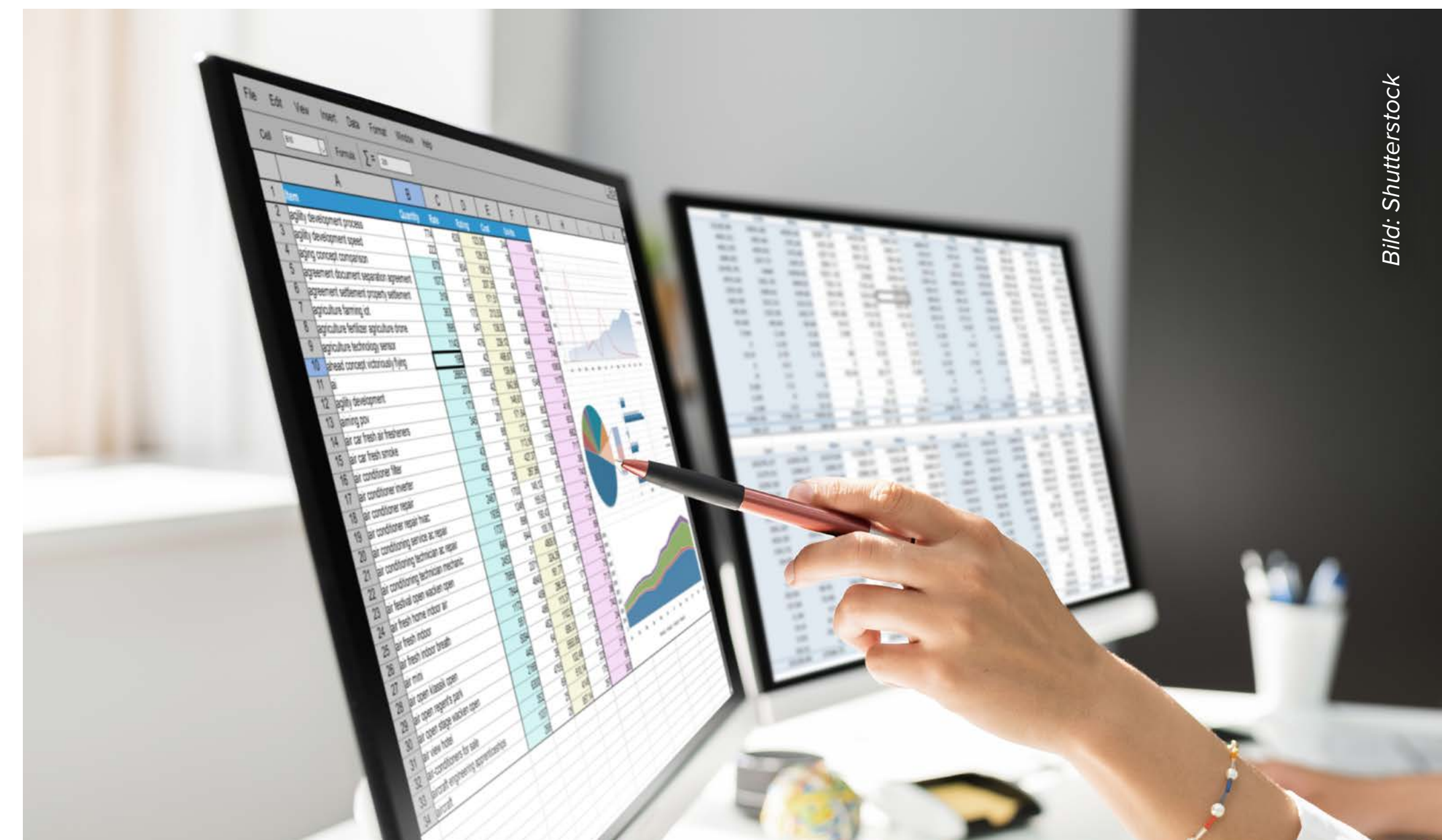

Bild: Shutterstock

Information bildar kärnan i informationsledning

Fredrik Löfman,
Strategiexpert

Jaana Helsing
Projektchef för utvecklingsprogram-
met för informationshantering

Tatu Räsänen
Young Professionals-programmet

För att det över huvud taget ska vara möjligt att utnyttja information är det viktigt att förstå vilken information vi redan har, vilken information vi behöver och var informationen finns att tillgå? Tänk dig att informationen är en produkt som kan inhandlas i en specifik datahandel. Informationen ligger framme i lättläst form och är lätt att hitta. Innehåll, tillverkningsdatum, tillverkare och eventuellt bästa före-datum är angivna. Häftigt, inte sant?

Det finns en uppsjö av olika lösningar på marknaden för att uppnå dessa mål, men för att få tillgång till allt det ovan nämnda måste vi börja om från början.

Genom att bygga en informationsarkitektur är det möjligt att lätt och begripligt beskriva vilka uppgifter en organisations kunskapskapital består av. Vilka uppgifter behövs för att information kan utnyttjas både för kunskapsbaserad ledning och verksamhetsutveckling? Med hjälp av informationsarkitekturen kan systemen skjutas i bakgrunden och informationen ställas tillbaka i centrum för utvecklingsarbetet. Systemet skjuts i bakgrunden genom att informationens eget väsen används för att beskriva informationen: penningmarknadsinformation, betalningsbalansinformation, låneinformation och så vidare.

Informationsarkitekturarbetet på Finlands Bank sker inom ramen för TARMO-projektet. En av produkterna är en världskarta med Finlands Banks data. Den första versionen har redan sett dagens ljus och börjat förankras i verksamheten. I detta steg har kunskapsområdena identifierats, medan begreppsidentifiering och begreppshantering fortsätter inom datakatalogprojektet. En datakatalog är den första versionen av en datasamling och dess utveckling mot en mer allmän datahandel fortsätter.

Källa: Finlands Bank

Finlands ständers bankfullmäktiges berättelser är en förtjusande historisk källa

Vappu Ikonen
Historieforskare

Efter att under de första decennierna efter grundandet ha varit underställd senaten, dvs. nuvarande statsrådet, blev Finlands Bank 1867 underställd ständerna (nuvarande riksdagen). Samma organisationsmodell användes bland annat i Sverige. Till bankens högsta beslutande organ utsågs samtidigt Finlands ständers bankfullmäktige, dvs. nuvarande riksdagens bankfullmäktige.

Finlands Banks direktion var alltjämt högsta verkställande organ, men ständernas bankfullmäktige lade sig på detaljnivå i bankens dagliga verksamhet.

Bankfullmäktige började 1882 ge ut en årlig berättelse över Finlands Banks verksamhet. Bankfullmäktiges berättelse behandlade såväl Finlands Banks operativa verksamhet som den finansiella och ekonomiska utvecklingen i Finland under det gångna året. Uppgifterna om verksamheten har samlats in under årets lopp och erbjuder en unik inblick i bankvärlden och den ekonomiska utvecklingen på 1800-talet.

Bankfullmäktiges berättelser gavs från första början ut både på finska och svenska. Texterna skrevs sannolikt ursprungligen på svenska och översattes till finska. Översättaren är inte känd, men hen har skapat ett underligt, poetiskt nyspråk och har alldeles tydligt ibland fått hitta på nya ord för att beskriva rörelser i ekonomin.

I den första berättelsen behandlades bl.a. den fortfarande aktuella frågan om tjänstemännens språkkunskapskrav.

I bankfullmäktiges berättelser har från första början också ingått en mindre statistikbilaga, som främst innehöll uppgifter om Finlands Banks balansutveckling och resultaträkning

Om Bankens tillstånd, rörelse och förvaltning

Efter den högt uppjagade affärsverksamhet, som utmärkte tidskiftet 1872—1876, och sedan, de deraf framkallade ekonomiska störingarna blifvit i någon mon öfvervunna, har en i allmänhet lugnare period inträdt, hvarunder likväl den afmattning, som är en naturlig följd af krafternas öfverspänning och den genomgångna krisen, fortfarande gjort sig märkbar förnämligast genom minskad afsättning inom några viktiga industrigrenar och deraf betingadt nedgående af varupriserna.

Finlands Ständers Bankfullmäktiges berättelse 1882-1884 (1885, 2).

I. Om Bankens tillstånd, rörelse och förvaltning.

Efter den högt uppjagade affärsverksamhet, som utmärkte tidskiftet 1872—1876, och sedan de deraf framkallade ekonomiska störingarna blifvit i någon mon öfvervunna, har en i allmänhet lugnare period inträdt, hvarunder likväl den afmattning, som är en naturlig följd af krafternas öfverspänning och den genomgångna krisen, fortfarande gjort sig märkbar förnämligast genom minskad afsättning inom några viktiga industrigrenar och deraf betingadt nedgående af varupriserna.

2. Med anledning af väckt fråga huruvida kännedom i landets inhemska språk utgör kompetensvilkor för erhållande af embeten och tjänster i Finlands Bank.

Vid uppgörandet den 21 September 1882 af underdånigt förslag till återbesättande af det ledigblifna juridiska direktörsembetet i Bankdirektionen, kom hos Bankfullmäktige under öfvervägande huruvida de för befordran till statens embeten och tjänster i allmänhet gällande stadganden om ådagaläggande af erforderlig insigt i landets begge språk äro tillämpliga på embeten och tjänster i Finlands Bank.

Med anledning af den olika uppfattning som vid 56 ärendets behandling yppades, hafva Bankfullmäktige ansett sig böra om detta förhållande hos Bankutskottet anmäla, för att frågan, huruvida kännedom af landets tvenne inhemska språk bör utgöra kompetensvilkor för befordran till embeten och tjänster i Finlands Bank, måtte genom Utskottets benägna medverkan blifva understäld Ständernas öfvervägande. Och tro sig Bankfullmäktige härtill ega desto större skäl, som Bankdirektionen i sitt nedanomförmälda utlåtande öfver nytt reglemente för Finlands Bank hos Fullmäktige framhållit, hurusom Direktionen anser sådan språkkunskap i Bankens tjänst svårligen kunna undvaras.

Finlands ständers bankfullmäktiges berättelser 1882–1884 (1885, sid. 55-56).

2. Med anledning af väckt fråga huruvida kännedom i landets inhemska språk utgör kompetensvilkor för erhållande af embeten och tjänster i Finlands Bank.

Vid uppgörandet den 21 September 1882 af underdånigt förslag till återbesättande af det ledigblifna juridiska direktörsembetet i Bankdirektionen, kom hos Bankfullmäktige under öfvervägande huruvida de för befordran till statens embeten och tjänster i allmänhet gällande stadganden om ådagaläggande af erforderlig insigt i landets begge språk äro tillämpliga på embeten och tjänster i Finlands Bank.

Med anledning af den olika uppfattning som vid ärendets behandling yppades, hafva Bankfullmäktige ansett sig böra om detta förhållande hos Bankutskottet anmäla, för att frågan, huruvida kännedom af landets tvenne inhemska språk bör utgöra kompetensvilkor för befordran till embeten och tjänster i Finlands Bank, måtte genom Utskottets benägna medverkan blifva understäld Ständernas öfvervägande. Och tro sig Bankfullmäktige härtill ega desto större skäl, som Bankdirektionen i sitt nedanomförmälda utlåtande öfver nytt reglemente för Finlands Bank hos Fullmäktige framhållit, hurusom Direktionen anser sådan språkkunskap i Bankens tjänst svårligen kunna undvaras.

Bankfullmäktiges berättelser har digitaliserats och finns på följande adress. Finlands Bank har också gett ut en tryckt årsberättelse sedan 1914. Bankens årsberät mark-naden i Finland under det gångna året. En diger statistikbilaga omfattar bland annat Finlands Banks balansräkningsposter och den finansiella utvecklingen samt valutakurser och räntor under respektive år.

Länk till årsberättelser:

[» Årsberättelser - Finlands Banks publikationsarkiv](#)

Finlands Banks nya huvudkontor på 1880-talet.
Foto: Finlands Bank

Finlands Banks arkivsamling från inbördeskriget

Vappu Ikonen
Historieforskare

Finlands Banks över 200 år gamla arkiv är ett myndighetsarkiv. Handlingarna har således upprättats enligt gällande lagar och bästa myndighetspraxis vid var tid. Ett intressant undantag är samlingen från våren 1918, som i bankens arkiv går under namnet ”Handlingar från upprorstiden”.

Våren 1918 var Finlands Banks huvudkontor underställt folkdelegationen i tre månaders tid. I spetsen för upproret stod bankfullmäktiges ordförande Edvard Gylling. Senaten och Finlands Bank hade flyttat till Vasa och var tvungna att hitta på olika nödlösningar för att ersätta förlusten av huvudkontoret. Samtidigt tryckte det röda Finlands Bank upp sedlar, som senare skulle bli olagligförklarade. Det resulterade kaotiska betalningsmedelsläget varade ända till 1922, då en ny sedelserie togs i bruk.

De röda ockupanterna lämnade efter sig en arkivsamling på ca 1,5 meter på Finlands Bank. Arkivsamlingen är ofullständig och innehåller främst material som påträffats i huvudkontoret i april 1918. En del av handlingarna har de röda försökt förstöra (av brännspåren på den bevarade korrespondensen att döma). Vissa av handlingarna har de lyckats förstöra. Även om arkivet inte är fullständigt, erbjuder det en inblick i den röda centralbankens vardag.

”Handlingarna från upprorstiden” har digitaliserats och finns tillgängliga på följande webbsida.

» [Handlingar från upprorstiden \(1918\) \(helsinki.fi\)](https://helsinki.fi)

Förgården till Finlands Bank i april 1918.

Foto: Museiverket.

Finlands Banks historiska arkiv bevaras också genom digitalisering av handlingarna

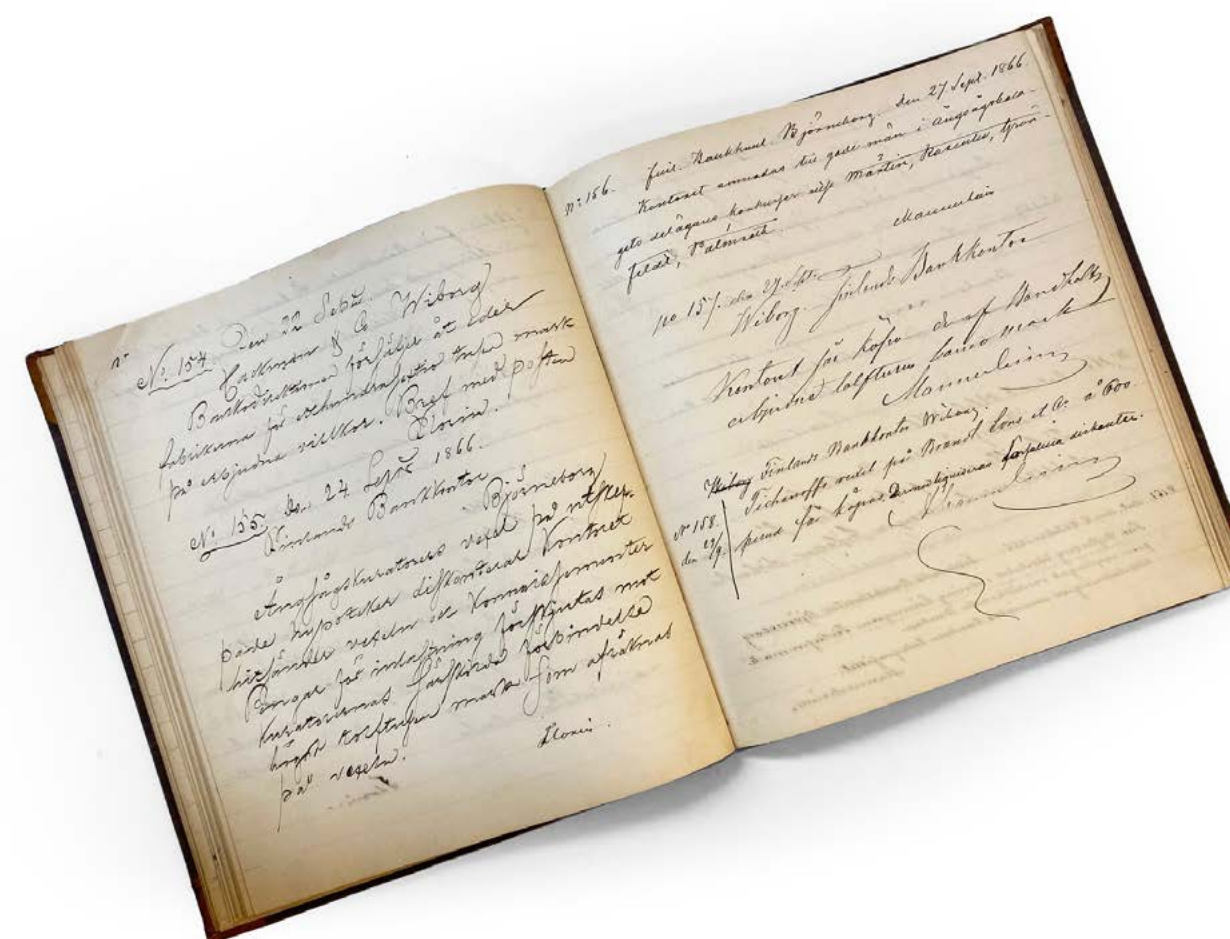
Vappu Ikonen
Historieforskare

Finlands Banks arkiv ospänner ca sju hyllkilometer handlingar av vilka de äldsta sträcker sig ända till 1812. Fastän Finlands Bank inte överför sitt arkivmaterial till Riksarkivet, omfattas banken av skyldigheterna och bestämmelserna i arkivlagen och Riksarkivets anvisningar.

Enligt arkivlagen förvarar Finlands Bank i sitt eget arkiv sådant arkivmaterial som ska bevaras varaktigt. Lagen förpliktar till att säkerställa att arkiverade handlingar bevaras och hålls tillgängliga. Enligt arkivlagen ska handlingar förvaras så att de är skyddade mot förstörelse, skada och obehörig användning i sådana arkivutrymmen som arkivverket särskilt bestämmer.

I Finlands Banks filialarkiv påträffades 2017 fuktskadade handlingar och handlingar som riskerade att på annat sätt gå förlorade. Det gav upphov till ett omfattande projekt för att renovera arkivutrymmena, konservera de svårast skadade handlingarna och inleda konservering och digitalisering av de handlingar som riskerade förstörelse för att bevara informationen.

Projektet beslutade tillämpa en s.k. hybridmodell, där digitaliseringen av 1/3 av handlingarna genomfördes internt och 2/3 upphandlades. Vid upphandlingen föll valet på Analogia. Fastän det digitaliserade arkivmaterialet inte kommer att överföras till Riksarkivet, tillämpades Riksarkivets krav på digitaliseringen i fråga om såväl metadata

Bok över utgående telegram 1866–1868.

Foto: Aino Strömberg

som tekniska specifikationer. Kraven var till stor hjälp till exempel för kvalitetsbestämningen av digitaliseringen. Det stora projektet har utmanat lärandet för både beställaren och leverantören.

För bankens egen digitalisering inhandlades två ståtliga digitaliseringsmaskiner, som deltagarna i projektet gav namnen Jare och Jere. Maskinerna drevs av magistrarna Aino Strömberg och Tanja Syvänperä. Då och då uppvi-

sade framför allt den ena av tvillingarna divalater, men tack vare garantireparationer kunde tidtabellen hållas utan stora avbrott.

Under det ca två år långa konserverings- och digitaliseringsprojektet digitaliserades ca 90 hyllmeter handlingar, dvs. ca 1,4 miljoner sidor. Materialet sträckte sig tidsmässigt från mitten av 1800-talet till mellankrigstiden. En del av materialet bestod av inbundna böcker, en del av mycket svårhanterligt silkepappersark.

Det digitaliserade materialet har inte lagts ut på webben och det finns heller inte för närvarande några planer att lägga ut det på webben. Däremot har Finlands Bank redan under några års tid digitaliserat och lagt ut mindre arkivsamlingar av intresse för allmänheten. Hit hör bland annat bankfullmäktiges 100 år gamla protokoll, handlingarna från 1918 och den s.k. gamla forskningsanstaltens arkiv. Det digitaliserade materialet finns på adressen [Finlands Banks historiska arkiv – Finlands Banks digitala arkiv \(bof.fi\)](https://bof.fi)

Digitaliseringen kommer att fortsätta under åren framöver och till exempel Risto Rytis arkiv, vissa direktionsmedlemmars arkiv och krigstida handlingar kommer att läggas ut på webben. Likaså finns planer på att införa on-demand-digitalisering, som redan tillhandahålls av de flesta arkiv. Det innebär att digitalisering framöver kommer att åtminstone delvis utnyttjas för att svara på uppgiftsbegäranden.

Dataskydd och informationssäkerhet

Trygghet i vardagen skapas av kunskap och handlingar – varenda dag

Mari Hienonen
Gruppchefen för
webbkommunikation

Varje medarbetare bidrar till att bygga upp en gemensam säkerhetskultur

Finlands Banks och Finansinspektionens gemensamma kampanj Trygghet i vardagen avslutades sommaren 2022. Kampanjen, som pågick över ett år, fick sin början redan våren 2021 då medarbetarnas kunskaper i grundläggande säkerhet testades. Testet avslöjade brister i medarbetarnas kunskaper om grunderna i vardags säkerhet. Den allt mer digitala och komplexa arbetsmiljö som vuxit fram på grund av coronapandemin kräver att medarbetarna tar till sig nya arbets- och handlingsätt.

Målet för kampanjen, som drevs i samarbete mellan säkerhetsbyrån, dataskyddsfunktionen och kommunikationen, var att påminna medarbetarna om korrekt säkerhets- och dataskyddspraxis

- genom att kartlägga kunskapsnivån
- ge ut information regelbundet
- utbilda personalen
- hålla praktiska övningar.

Vårt syfte var att utbilda personalen att handla enligt givna instruktioner, föregå som gott exempel och upprätthålla sina kunskaper bland annat genom att delta i utbildning.

Exceptionella tider kräver nya handlingsätt

”En kedja är lika stark som den svagaste länken”, lyder ett känt talesätt. Därför är det viktigt att varje medarbetare är vaksam i vardagen och uppmuntrar sina kolleger till att bidra till en trygg vardag.

Trygghet i vardagen skapas
av kunskap och handlingar
– varenda dag

Ritningar: Tussitaikurit Oy

Vi beslutade förstärka vår egen kedja på mångsidiga sätt genom att utnyttja också nya kommunikationsmedel. Vi skapade en tecknad video med den fiktiva ekonomhjälten Tomi som huvudperson och tog fram tipsvideor kring temat ”Ett steg mot en tryggare vardag”. Dessutom ordnade vi interaktiva dataskyddsträffar, lät tillverka nyckelband i olika mönster för att uppmuntra medarbetarna att hålla behörighetskortet synligt på jobbet och skapade delaktighet bland medarbetarna genom tävlingar, prisutdelningar och spelifiering. Dessutom gav vi ut mångsidiga artiklar om trygghet i vardagen och genomförde enkäter för att kartlägga medarbetarnas kunskaper.

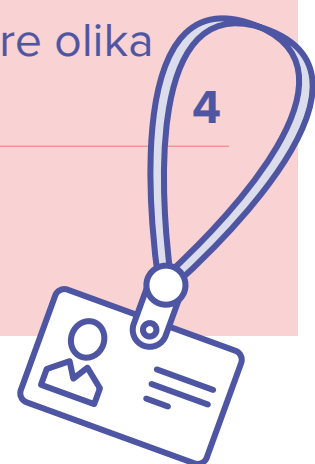
Tack vare den värdefulla responsen på den inledande enkäten fick vi viktig information om vilka områden personalen redan behärskade men också om områden som krävde ytterligare vägledning.

Via varierande teman som byttes ut med några månaders mellanrum fick alla medarbetarna en grundlig inblick i säkerhets- och dataskyddsföråklaringar i olika vardagssituationer. I samband med kampanjen beslutade vi också uppdatera instruktionerna på intranätet att motsvara de allt mer diversifierade arbetssätten och gav medarbetarna systematisk utbildning enligt identifierade kunskapsbrister. Vi kommunicerade synligt och regelbundet i vardagen via alla tillbudsständer kanaler.

Kampanj i antal

Nyheter och artiklar	40
Handlednings- och tipsvideor	12
Medarbetarenkäter	3
Webbinarier	4
Säkerhetsutbildningar	18
Tävlingar	4
Simulerade nätfiskemeddelanden	85
Utlottade säkerhetsrelaterade pris	21
Interaktiva dataskyddsträffar i bankens café	4
Personifierade band för behörighetskorten i tre olika mönster	4

Beredskap och säkerhet i vardagen fick en alldeles ny betydelse efter februari 2022. Inte kunde någon av oss tänka sig att Ryssland skulle inleda ett brutalt anfallskrig i Ukraina. Den plötsliga förändringen i säkerhetsmiljön utgör en tung börda att bära efter den långa coronatiden.

Inom ramen för kampanjen Trygghet i vardagen informerade vi därför internt också om beredskapsfrågor och frågor med anledning av förändringarna i vår säkerhetsmiljö. Det har inneburit åtgärder för att

- öka kännedomen om beredskapsfrågor och beredskapsövningar
- ge handledning om säker närvaro på sociala medier och skydd av användarkonton
- uppmana medarbetarna att kommunicera ansvarsfullt och framhäva betydelsen av medieläskunnighet
- ge ut artiklar och ordna utbildning om informationspåverkan.

Kunskap om grunderna skapar en trygghetskänsla och bidrar till att upprätthålla funktionsförmågan

För att få information om medarbetarnas kunskapsnivå och eventuella kunskapsbrister samt höra hur vi hade lyckats med den ett år långa kampanjen genomförde vi en liknande enkät som i början av kampanjen efter att kampanjen hade avslutats hösten 2022. Enkätterna besvarades av nästan 200 medarbetare på banken och Finansinspektionen.

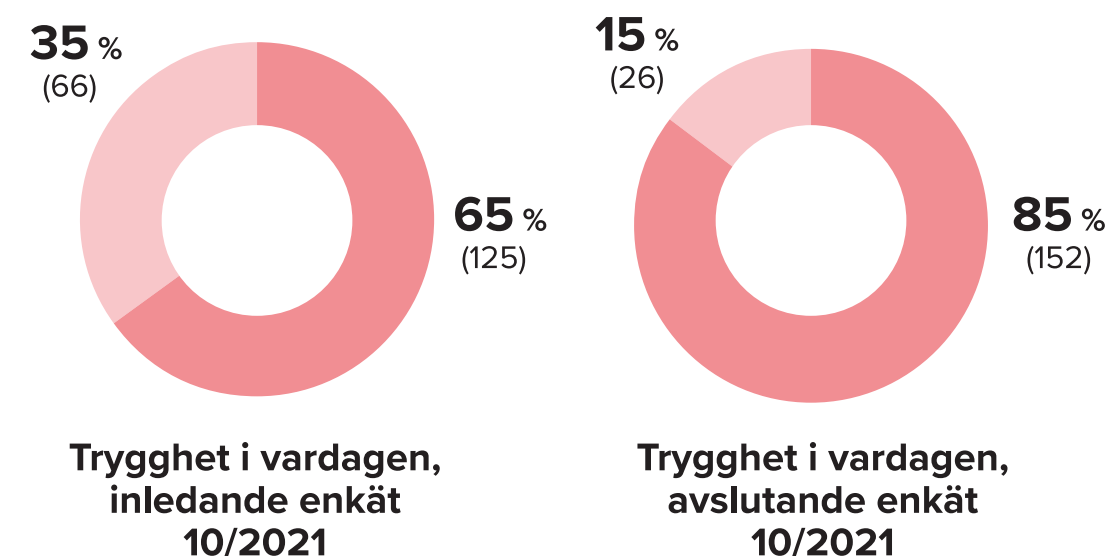
Till vår glädje var kampanjen en succé. Resultaten av den avslutande enkäten visar att det hade gjorts framsteg inom nästan alla områden. Den säkrare och tryggare vardagen åter-

speglas i arbetet i vardagen i nya handlingsätt och standardiserade säkerhetsåtgärder och nyttiga utbildningar. Kampanjen resulterade också i en återkommande kolumn i bankens och Finansinspektionens gemensamma personaltidning där medarbetarna kan ta del av expertartiklar om trygghet i vardagen.

Vi har alla en viktig uppgift. Arbetslivet och arbetssätten förändras ständigt. Vi lever också annars i en exceptionell tid. Det är därför viktigt att alla vet hur man handlar säkert och tryggt i vardagen. Att ha tillräckliga grundkunskaper för att hantera en överraskande situation och att känna förtroende och uppleva en känsla av trygghet är viktiga grundstenar att bygga på – varenda dag.

Upplever du att du arbetar tryggt i vardagen?

- Ja
- Jag kunde kanske göra något bättre

Enkät om vardagstrygghet 2022: Medarbetarna upplever större trygghet på jobbet än ett år tidigare före kampanjen.

Källa: Finlands Bank, Enkät rapport, Trygghet i vardagen.

Utveckling av dataskyddet

Mari Rusi
Dataskyddsombud

Dataskyddsarbetet är en del av vår dagliga verksamhet

Dataskyddet är ett delområde som inte hade uppnått sin slutliga status när projektet för implementering av dataskyddsförordningen avslutades, utan vi utvecklar kontinuerligt våra processer för att säkerställa att dataskyddet genomsyrar all vår verksamhet.

Nya dataskyddsfrågor uppkommer an efter som medvetenheten om dataskyddet ökar genom erfarenhet och utbildning. Efter att dataskyddsförordningen började tillämpas har också ny avgörandepaxis införts och både Europeiska dataskyddsstyrelsen och de nationella dataskyddsmyndigheterna har tagit fram nya anvisningar och rekommendationer om tillämpningen av dataskyddsförordningen. Dataskyddsarbetet är en del av vår dagliga verksamhet.

Vår dataskyddsorganisation lades om 2022

Vår dataskyddsorganisation lades om 2022, då dataskyddsombudets uppgift överfördes från dataavdelningen till juridiska enheten vid ledningssekretariatet. Samtidigt utsågs ett nytt dataskyddsombud och jag anställdes som dataskyddsombud vid Finlands Bank och Finansinspektionen i augusti 2022. Jag samarbetar med dataavdelningen, framför allt med dem som svarar för informationssäkerheten, och på detta sätt kombineras den juridiska och tekniska sakkunskapen vid uppfyllelsen av dataskyddet.

Vi uppdaterade våra dataskyddsverktyg 2022

Ett av våra verktyg för efterlevnad av dataskyddslagstiftningen och uppfyllande av ansvarsskyldigheten är kartläggning av dataskyddet. Med hjälp av dataskyddskartläggningen utvär-

derar och dokumenterar vi register- och systemvis att behandlingen av personuppgifter är förenlig med dataskyddsförordningen.

När vi planerar en ny behandling av personuppgifter eller förändringar i den nuvarande behandlingen, gör vi utöver en dataskyddskartläggning eller uppdatering av en tidigare kartläggning också en begränsad GDPR-riskbedömning. I den begränsade GDPR-riskbedömningen tar vi ställning till om den planerade behandlingen av personuppgifter innebär en hög risk för de registrerade. Om det av bedömningen framgår att behandlingen kan medföra en hög risk för de registrerade, gör vi en konsekvensbedömning innan den planerade ändringen införs.

Hösten 2022 omarbetade vi dataskyddskartläggningen, den begränsade GDPR-riskbedömningen och verktyget för konsekvensbedömning och införlivade dataskyddskartläggningen och den begränsade GDPR-riskbedömningen med konsekvensbedömningen av förändringar i informationshanteringen enligt informationshanteringslagen. Dataskyddsombudet ger råd i användningen av verktygen och samlar in erfarenheter av användarna. Målet är att vidareutveckla verktygen utgående från erhållna erfarenheter.

Kompetensutveckling

Vi ordnar dataskyddsutbildning för att förbättra medarbetarnas dataskyddskompetens. År 2022 upprättades nytt utbildningsmaterial om dataskyddet som riktar sig till hela personalen vid Finlands Bank och Finansinspektionen, och intern utbildning om materialet hölls för medarbetarna.

Uppföljning och nyckeltal

Nyckeltal för informationsredovisningen 2022

	2022	2021
Ärendehantering och handlingar¹		
Öppnade ärenden	566 st.	378 st.
Sparade handlingar	2 447 st.	1 925 st.
Handlingar arkiverade i det elektroniska arkivet	6 505 st.	7 816 st.
Historiska arkivets omfattning är	7 hyllkilometer	7 hyllkilometer
Totalt antal handlingar i det elektroniska arkivet	432 831 st.	427 140 st.
Antal besökare i det historiska arkivet	29 st.	9 st.
Besökstid totalt	116 timmar	30 timmar
Data- och statistikkapital		
Statistikinsamlingar	12 st.	11 st.
Regelbundna statistikrapportörer	1 675 st.	1 578 st.
Statistikinsamlingar, inkomna rapporter	24 771 st.	28 967 st.
Statistikinformationslagrens storlek	> 1 TB	> 1 TB
Tidsserier i tidsseriedatabasen	10 265 341 st.	9 787 655 st.
Statistikdashboards i det externa nätet	37 st.	35 st.

	2022	2021
Nyckeltal för kommunikationskanalerna		
Sociala medier		
Följare på Finlands Banks Facebookkonto	746 st.	582 st.
Följare på Myntmuseets Facebookkonto	1 166 st.	1 064 st.
Följare på Finlands Banks Twitterkonto	12 858 st.	11 502 st.
Följare på Finlands Banks Instagramkonto	1 921 st.	1 475 st.
Följare på Myntmuseets Instagramkonto	771 st.	693 st.
Följare på Finlands Banks LinkedInkonto	19 796 st.	17 290 st.
Finlands Banks experter med Twitterkonto	85 st.	84 st.
Prenumeranter på Finlands Banks Youtubekanal	903 st.	inget jämförelsetal
Digitala tjänster		
Besökarantal 2022 (besök)		
Suomenpankki.fi	3 838 286 st.	1 520 038 st.
Eurojatalous.fi	182 240 st.	191 403 st.
Rahamuseo.fi	24 320 st.	16 403 st.
BOFIT	77 813 st.	69 441 st.
Digitala arkivet Helda/Kaisu ²	49 705 st.	25 992 st.
Gränssnittsannonser för öppna data-tjänsten	ca 2,5 milj. st.	181 560 st.

¹ Det nya ärendehanteringssystemet infördes i april 2022.

² Det nya digitala arkivet Kaisu togs i bruk i november 2022.

	2022	2021
Publikationer		
Publikations- och arkivfiler som laddats upp i Helda/Kaisu	732 st.	460 st.
Digitaliserat arkiv- och publikationsmaterial (uppskattat sidantal)		
extern digitalisering	610 000 sidor	294 000 sidor
intern digitalisering	111 000 sidor	80 000 sidor
Totalt	721 000 sidor	374 000 sidor
Blogginlägg på Euro & talous-webbplatsen (fi + en)	55 st.	60 st.
Artiklar och analyser som getts ut på Euro & talous-webbplatsen (fi + en)	53 st.	106 st.
Referentgranskade forskningsrapporter	18 st.	26 st.
Begäran om sakkunnigytranden och andra yttranden samt begäran om information		
Begäran om sakkunnigytranden	52 st.	30 st.
Begäran om yttranden	38 st.	55 st.
Begäran om information	42 st.	28 st.
E-postmeddelanden³		
Inkommande e-postmeddelanden	6 380 643 st.	5 664 705 st.
E-postmeddelanden som stoppats vid gränsen	6 434 747 st.	12 634 974 st.
Spam eller e-post med bilaga i karantän eller med bilaga borttagen	85 834 st.	82 094 st.
Stoppade virus	3 903 st.	5 003 st.
Totalt	12 905 127 st.	18 386 776 st.

³ I siffrorna ingår både Finlands Banks och Finansinspektionens e-postmeddelanden.

Förmågor och kompetens

Finlands Bank arrangerade 2022 tre morgonträffar om informationshantering under devisen Lär dig informationshantering som bland annat behandlade sekretessgrunder och hantering av sekretessbelagd information, klassificering av handlingar, dataskydd, ärendehanteringssystemet och informationsstyrningsplanen.

Avdelningarna har därtill själva kunnat bestämma vilka som deltar i extern utbildning om informationshantering. Hit hör till exempel utbildning i data- och analysverktyg och program. De flesta interna kurserna i informationshantering är gemensamma för Finlands Banks och Finansinspektionens anställda.

Utbildningen i ärendehantering tar upp ärendehanteringssystemet samt dokumenthantering och dokumenthanteringsprocesser. Utbildningen i dokumenthantering fokuserar på hantering av myndighetshandlingar i digitala arbetsplatser. Utbildningen för uppgiftsägare behandlar digitala arbetsplatser och deras funktioner och användarbehörighetshantering. På innehållshanteringsforum presenteras nya tillämpningar och diskuteras framtida utvecklingsbehov. De allmänna kurserna i informationshantering tar upp senaste nytt inom informationshantering men uppdaterar också kunskapen om klassificering av dokument och hanteringsregler, dataskyddet och användning av systemen.

Fördjupade kurser i informationshantering har hållits inom ramen för programmet för utveckling av informationshanteringen. Kompetensutvecklingen inom data- och processmodellering fortsätter.

Datavetenskapsgruppen (r.kioski) arrangerar presentationer och workshoppar om datavetenskap. Under 2022 behandlades bland annat datavetenskapsstationerna i bankens egen datorsal, användningen av Anaconda, R och andra motsvarande program och programmeringsspråk i det dagliga analysarbetet, stordata i nationalekonomisk analys (big data in economics) och modern informationshantering.

System- eller verktygsutbildning:

Utbildning i det nya Astra ärendehanteringssystemet	17 st.
Utbildning i dokumenthantering	15 st.

Tematiserade föreläsningar och kurser:

Presentation av det digitala arkivet Kaisu	1,5 h
Master data management-utbildning	1 dag
Modern informationshantering – vad är det och vilken nytta har jag av det	1 h
Power BI: Webbtträffar om aktuella frågor	1 h
Kurser i processbeskrivning	3 x 1 dag
Lär dig informationshantering	3 x 1 h
Dataskyddet på Finlands Bank och Finansinspektionen	2 x 1,5 h
Interaktiva datasäkerhetsträffar	2 x 1,5 h
AI/ML-föreläsning: Keep It Simple - Practical Machine Learning Examples (& Basic Principles)	1 h
Uppfinna och pröva med dataavdelningen: Microsoft Azure och AI/ML	1 h

Andra seminarier som gäller information, användning av information eller informationshantering:

Finlands Bank ordnade i oktober 2022 ett halvdagsseminarium som koordinerades av dataavdelningen. Teman för detta Techdayseminarium var bland annat teknologitrender, LowCode-plattformen och riktlinjer för användning av LowCode inom organisationen, utnyttjande av AI på Finansinspektionen, nya Teams-funktioner, nya vindar inom Azure och sammandrag från MS Ignite-konferensen.

Kampanjen Trygghet i vardagen lanserades i oktober 2021 i samarbete med dataskyddsfunktionen och säkerhetsbyrån. Kampanjteman i början av 2022 var En säker vardag på arbetsplatsen och råd för nödsituationer.

[» Beskrivning av handlingsoffentligheten](#)

[» Dataskyddsbeskrivningar](#)

Finlands Bank
Snellmansplatsen
PB 160
00101 Helsingfors

suomenpankki.fi/sv

ISBN 978-952-323-406-2